

ELS ACORDS ADMINISTRATIUS SIGNATS PEL GOVERN ESPANYOL SOBRE L'ÚS OFICIAL DE LES LLENGÜES ESPANYOLES DIFERENTS DEL CASTELLÀ EN EL SI DE LES INSTITUCIONS I ELS ORGANISMES DE LA UNIÓ EUROPEA

Narcís MIR I SALA

Assessor en Assumptes Europeus del Patronat Català Pro Europa
Professor col·laborador de l'Àrea de Dret Internacional Públic de la UdG

The abstract can be found at the end of the article.
Resumen al final del artículo.

Sumari

0. Introducció
1. La situació de partida
2. El memoràndum del Govern espanyol
3. Les Conclusions del Consell de 13 de juny de 2005
4. Característiques generals dels acords administratius
 - a. Naturalesa jurídica
 - b. Àmbit d'aplicació personal
 - c. Àmbit d'aplicació material
5. Els distints acords signats pel Govern espanyol
 - a. L'acord amb el Consell de Ministres
 - b. L'acord amb el Comitè de les Regions
 - c. L'acord amb la Comissió Europea
 - d. L'acord amb el Comitè Econòmic i Social
 - e. L'acord amb el Parlament Europeu
6. Valoració i conclusions

INTRODUCCIÓ

La demanda social i política perquè la llengua catalana adquirís un estatut d'oficialitat en el si de les institucions comunitàries ha estat un moviment constant a Catalunya des del mateix moment de l'adhesió de l'Estat espanyol a les Comunitats Europees l'any 1986. Al llarg de tots aquests anys hi ha hagut dos punts principals d'inflexió a partir dels quals el català ha millorat el seu reconeixement dintre del sistema lingüístic de la Unió Europea, per bé que, en cap cas, no ha arribat a obtenir l'estatut d'oficialitat insistentment demanat pel Parlament de Catalunya.

El primer d'aquests punts d'inflexió es remunta a l'any 1990, amb l'adopció per part del Parlament Europeu d'una resolució en què aquesta ins-

titució va expressar una posició favorable a un major reconeixement de la llengua catalana en el si de les institucions comunitàries. El segon, en canvi, és molt recent, i s'ha produït amb la signatura de diversos acords administratius del Govern espanyol amb les principals institucions i organismes comunitaris que permeten un ús oficial limitat del català i de les altres llengües oficials a Espanya distintes del castellà en el si d'aquestes institucions.¹

Abans d'entrar directament en l'anàlisi d'aquests acords i del procés previ que ha conduït a la seva adopció, crec que és important examinar, encara que sigui molt breument, quins varen ser els pressupòsits jurídics en aquesta matèria a partir dels quals el Govern espanyol va negociar l'adhesió a les Comunitats Europees, ja que és a partir dels resultats d'aquesta negociació, desfavorable en aquest cas per a les altres llengües espanyoles que no fossin el castellà, que s'inicia a Catalunya el moviment social i polític per millorar l'estatut de la llengua catalana dintre de les institucions comunitàries. A més, des del meu punt de vista, la reflexió sobre aquest pressupòsits, continua essent indispensable encara actualment a l'hora de plantejar-se una millora significativa de l'estatut de la llengua catalana dintre del sistema lingüístic de la Unió Europea.

1. LA SITUACIÓ DE PARTIDA

En el moment de les negociacions per a la incorporació d'Espanya a les Comunitats Europees, concloses finalment en el Tractat d'Adhesió de 1985, el Govern espanyol, d'acord amb allò que disposa l'article 3.1 de la Constitució espanyola, que disposa que castellà és la llengua oficial de l'estat, únicament va tenir en compte aquesta llengua en la redacció dels tractats constitutius de les Comunitats Europees als efectes de la seva incorporació entre les llengües en les quals aquests adquirien valor autèntic. També en aquest moment, el Reglament 1/1958 del Consell, que estableix

1. Fins ara el Govern espanyol ha tancat els acords amb el Consell de Ministres, el Comitè de Regions, la Comissió Europea, el Comitè Econòmic i Social i el Parlament Europeu. En el moment d'elaborar aquest article el Govern espanyol està negociant la signatura del corresponent acord administratiu amb el Defensor del Poble Europeu. D'acord amb el text que hem pogut consultar, l'acord s'ajusta al model general establert en els acords anteriors i estableix, per tant, la possibilitat d'utilitzar indirectament les llengües cooficials a Espanya en les comunicacions escrites dels ciutadans amb aquell organisme. L'element més nou de l'acord amb relació als anteriors es troba en la proposta que fa el Govern de l'Estat per tal que el formularis electrònics de denúncia puguin tenir la seva versió lingüística també en aquelles llengües.

els principis bàsics del règim lingüístic de les institucions comunitàries, fou modificat per tal d'introduir-hi la llengua castellana entre les llengües que hi tindrien la consideració de llengües oficials i de treball.²

D'acord amb aquestes decisions, per tant, la resta de llengües espanyoles que, segons allò que preveu l'article 3.2 de la Constitució espanyola i els respectius estatuts d'autonomia de Catalunya, Galícia, el País Basc, les Illes Balears i la Comunitat Valenciana, disposaven d'un estatut d'oficialitat reconegut territorialment a Espanya no varen adquirir la consideració de llengües dels tractats ni tampoc de llengües oficials i de treball de les institucions de comunitàries.

Des del meu punt de vista, tot i que la solució prevista pel negociador espanyol de deixar al marge del sistema lingüístic de les institucions de la Unió la resta de llengües espanyoles que no fossin el castellà pogués semblar, en un primer moment, del tot coherent amb el dret institucional comunitari i amb les previsions constitucionals espanyoles en aquesta matèria, crec que un examen més aprofundit d'aquesta qüestió podria portar a una resposta diferent.

Així, en primer lloc, i pel que fa al dret institucional comunitari, en la meua opinió, cap disposició dels tractats no impedia, ni tampoc impedeix en l'actualitat,³ que en el moment del seu ingrés com a nou estat membre, un estat, en la seva condició de part del Tractat i actuant, per tant, en l'exercici de la seva plena sobirania, manifesti amb plena llibertat en quines de les llengües que formen part del seu ordenament juridicolingüístic intern considera que aquest text ha de ser redactat i, consegüentment, tenir valor autèntic.⁴

Si això és així, per tant, i des d'una consideració purament jurídica, res no impedia al Govern espanyol en el moment de signar els tractats d'adhe-

2. El Reglament núm. 1 del Consell, de 15 d'abril de 1958, pel qual es fixa el règim lingüístic de la Comunitat Europea, determina i enumera, d'una banda, quines són les llengües oficials i de treball de les institucions de la Unió, tot fent-les coincidir amb aquelles en les quals els tractats constitutius estan redactats i tenen valor autèntic i, de l'altra, estableix el contingut mínim de l'estatut d'oficialitat d'aquestes llengües.

3. Una modificació dels tractats constitutius de la UE i de les Comunitats Europees es produeix de forma habitual en ocasió de cada ampliació de la UE. Per tant, aquesta ocasió es torna a presentar a partir de la signatura dels tractats d'adhesió de Romania i Bulgària.

4. En aquest sentit cal recordar que en el moment de l'adhesió d'Espanya a les Comunitats Europees, les disposicions de naturalesa lingüística dels seus tractats constitutius es limitaven únicament a preveure les llengües en les quals els tractats tenien valor autèntic, i a establir que el règim lingüístic de les institucions comunitàries seria establert per un reglament del Consell adoptat per unanimitat. No va ser fins molt més endavant, en ocasió de l'adopció del Tractat d'Amsterdam, que el TCE va incorporar un nou article, concretament l'ar-

sió a les Comunitats Europees haver manifestat la pluralitat de l'ordenament lingüístic espanyol, tot incorporant-la en els termes adequats al sistema institucional lingüístic comunitari. No va ser, doncs, en definitiva, cap exigència derivada directament del dret originari comunitari, la que va comportar que l'Estat espanyol declarés finalment com a llengua en la qual es redactarien els tractats únicament el castellà i per tant que únicament aquesta llengua seria al mateix temps una de les llengües oficials de les institucions comunitàries, d'acord amb que preveu Reglament 1/1958.

Precisament amb relació a aquesta darrera disposició cal recordar que el seu article 8 preveu que, en el cas dels estats membres que compten amb diverses llengües oficials, el seu ús en les instàncies comunitàries s'ha de determinar, a sollicitud de l'Estat interessat, segons les regles generals de la legislació d'aquest Estat. És clar, per tant, que una interpretació potser més respectuosa amb el sistema juridicolingüístic espanyol, entès aquest com el conjunt dels ordenaments constitucional i autonòmic en aquesta matèria, hauria permès incorporar les llengües autonòmiques dintre de les llengües enumerades pel Reglament 1/1958. De fet, i tal com comprovarem en el seu moment, aquesta és l'opció que el Govern espanyol proposarà en la seva petició de reconeixement d'oficialitat per a les llengües oficials a Espanya distintes del castellà que finalment ha donat lloc als acords administratius que analitzarem en aquest article.

A més d'això, un segon argument que podria qüestionar la decisió presa pel negociador espanyol de no incorporar en el seu moment les llengües cooficials espanyoles al sistema lingüístic de la Unió, té a veure amb el fet que una part molt important de les normes de dret comunitari, tan originari com derivat, contenen disposicions aptes per fer sorgir directament per als particulars drets i obligacions susceptibles de ser al·legades davant dels tribunals.

En aquest sentit, i en la mesura que algunes d'aquestes normes poden contenir disposicions relatives a l'ús de les llengües, crec que una interpretació més correcta del sistema de pluralisme lingüístic intern constitucionalment reconegut a Espanya, hauria exigit incorporar també les llengües cooficials espanyoles entre les llengües oficials de les institucions comu-

article 21, que assenyalava les llengües en les quals els ciutadans podien dirigir les seves comunicacions escrites a les institucions comunitàries, les quals coincidien amb aquelles en les quals els tractats tenien valor autèntic, excepte, en aquest cas, la llengua irlandesa. En relació amb aquesta última llengua val a dir, però, que a partir del primer de gener de 2007, adquirirà la condició de llengua oficial i de treball de les institucions amb plens efectes, llevat d'algunes qüestions vinculades a la publicació dels actes normatius en el *Diari Oficial de la Unió Europea*.

nitàries per tal de garantir una igualtat jurídica del conjunt de les llengües espanyoles amb relació precisament a aquest tipus de normes de dret comunitari. D'aquesta manera s'hauria evitat que finalment el dret comunitari acabés introduint, tal com efectivament ha acabat passant, un tracte diferenciat entre les llengües espanyoles que afavoreix i té en compte únicament la llengua declarada oficial per Espanya, és a dir el castellà.⁵

Tanmateix, com hem dit, no van ser aquestes consideracions les que finalment va adoptar el Govern espanyol a l'hora de negociar els tractats d'adhesió, la qual cosa, al cap i a la fi, va ser l'origen que s'iniciés a Catalunya el moviment social i polític a què hem fet referència per tal de reclamar que la llengua catalana gaudís d'un estatut d'oficialitat en les institucions de la Comunitat en un pla d'igualtat amb la resta de llengües que ja tenien aquesta consideració.

Ja hem indicat en la introducció d'aquest article que un dels moments que al llarg de tots aquests anys va suposar un molt lleu reconeixement institucional de la llengua catalana en les Comunitats Europees va ser l'adopció per part del Parlament Europeu de la seva Resolució d'11 de desembre de 1990,⁶ sorgida arran de la petició formulada pels parlaments de Catalunya i de les Illes Balears,⁷ a partir de la qual es va produir un mínim reconeixement de la llengua catalana, de naturalesa pràcticament simbòlica, i que no va donar lloc a cap conseqüència de naturalesa jurídica rellevant.

Val a dir, però, que aquesta Resolució del Parlament Europeu de 1990, tot i confirmar que «[...] *no es posible acceder a una aplicación completa del principio de la igualdad de todas las lenguas de los países comunitarios pero que, por lo que respecta a la lengua catalana, existen posibilidades de utilización que pueden ponerse en práctica en el momento actual*»⁸ (punt E), acabava demanant al Consell i a la Comissió Europea que adoptessin mesures que permetessin aconseguir els objectius següents: «*la publicación en catalán de los Tratados y de los textos fundamentales de las Comunidades; la difusión en catalán de la información pública relativa a las instituciones europeas por todos los medios de comunicación, la inclusión del catalán en los*

5. Vegeu en aquest sentit, MILIAN I MASSANA, Antoni (2005), «Dictamen sobre la reglamentació de l'ús de la llengua catalana a l'etiquetatge i a les instruccions d'ús dels productes comercials». *Revista de Llengua i Dret*, núm. 43.

6. Resolució d'11 de desembre de 1990 del Parlament Europeu sobre la situació de les llengües a la Comunitat i la de la llengua catalana (DOCE núm. C 19, de 28.1.1991, pàg. 42).

7. Resolució del Parlament de les Illes Balears, d'11 de novembre de 1987 i Resolució 155/II del Parlament de Catalunya de 10 de febrer de 1988.

8. El destacat és nostre.

programas elaborados por la Comisión para el aprendizaje y el perfeccionamiento de las lenguas europeas, la utilización del catalán en las relaciones orales y escritas con el público en la(s) Oficina (s) de la Comisión de las Comunidades Europeas en las Comunidades Autónomas en cuestión».

Finalment, la Resolució també demanava a la Mesa del Parlament, tenint en compte el marc jurídic establert pel Consell en el seu Reglament 1/1958, que «*por lo que respecta al Parlamento Europeo, que adopte decisiones adecuadas en la materia...*» (punt 6).

De tota manera, i tal com hem indicat anteriorment, els resultats d'aquesta Resolució varen ser molt poc rellevants⁹ i sense transcendència jurídica, per la qual cosa, en definitiva, encara l'any 2004, data en la qual s'inicia la negociació dels acords que a continuació comentarem, el reconeixement jurídic de la llengua catalana en el si de les institucions comunitàries era pràcticament inexistent.

2. EL MEMORÀNDUM DEL GOVERN ESPANYOL

La petició que en el seu moment varen formular els parlaments català i balear i que va donar lloc a la Resolució del Parlament Europeu que hem examinat en l'apartat anterior, va ser reiterada novament els anys 2001 i 2002 per tots dos parlaments mitjançant dues noves resolucions.¹⁰ De tota manera cap d'elles no va tenir conseqüències en la línia de les apuntades per les resolucions anteriors. Finalment, per tant, no serà fins que es produeixi un canvi en l'escenari polític català i espanyol que s'obrirà una nova etapa en el procés de reconeixement institucional de la llengua catalana.

Aquest canvi té lloc a partir de la celebració de les eleccions legislatives que tenen lloc a Espanya els anys 2003 i 2004 per renovar la composició del Parlament de Catalunya i de les Corts espanyoles. Com a conseqüència del seu resultat es formen uns nous executius tant de la Generalitat de Catalunya com de l'Estat, en tots dos casos també amb un canvi en les forces polítiques encarregades de la seva direcció.

9. Per a un tractament detallat d'aquest punt vegeu Montserrat, Antoni (1992), «L'aplicació de la Resolució del Parlament Europeu sobre la llengua catalana a les institucions europees». *Revista de Llengua i Dret*, núm. 18.

10. Concretament es tracta de la Resolució 774/VI del Parlament de Catalunya, adoptada el 5 de juny de 2001 i de la Resolució 359/02 del Parlament de les Illes Balears, adoptada el 17 d'abril de 2002

Fruit d'aquesta nova conjuntura política, i d'acord amb els compromisos electorals subscrits pels grups polítics que els donaven suport, els governs respectius de la Generalitat i del Govern central varen emprendre negociacions per impulsar a la UE el reconeixement de la oficialitat de les llengües catalana, basca i gallega.

Pel que fa a Catalunya, concretament, i en el si del debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu, el 30 de setembre de 2004 Parlament de Catalunya va aprovar la Resolució 102/VII que, amb relació a la llengua, entre d'altres consideracions, instava el Govern a «promoure la declaració del català i de la resta de llengües de l'Estat com a llengües cooficials en tot el seu territori, i la declaració d'aquestes com a llengües oficials de la Unió Europea».¹¹

De manera paral·lela a aquest procés, a més, cal tenir en compte que, durant aquest mateix període, tenien lloc també les negociacions de la Convenció Europea i, més endavant, de la Conferència Intergovernamental entre els estats membres de la Unió Europea, que varen conduir a l'adopció formal, el 29 d'octubre de 2004, del Tractat pel qual s'estableix una Constitució per a Europa, que actualment encara es troba pendent de la seva entrada en vigor.¹²

És important indicar també que tots dos processos, és a dir, els canvis en la política espanyola i catalana i les negociacions de la Constitució europea, finalment acabaran influint-se mútuament i apareixent estretament relacionats. Només cal recordar, en aquest sentit, que el text del Tractat constitucional incorpora un nou apartat a l'article on s'indiquen les llengües en les quals estarà redactat i tindrà valor autèntic, en virtut del qual el Tractat podrà ser traduït també d'altres llengües per bé que sense que el text que en resulti adquireixi la condició d'autèntic.

És dintre d'aquest nou context polític, per tant, que finalment el 13 de desembre de 2004, el Govern espanyol va presentar al Consell de la Unió

11. Resolució 102/VII, de 30 de setembre de 2004, del Parlament de Catalunya, apartat III.7. 2.b. Val a dir, que aquest àmbit de la resolució figura ja en l'Acord de govern denominat «Pacte del Tinell» de 14 de desembre de 2003 signat per les forces polítiques que formaren el primer govern de la Generalitat sorgit de les eleccions al Parlament de Catalunya de 2003.

12. Cal recordar que aquestes negociacions partiren d'un text adoptat per la Convenció Europea, creada amb la finalitat d'elaborar un projecte de constitució europea que hauria de ser discutit en el marc de la Conferència Intergovernamental, única instància amb capacitat per modificar els tractats constitutius. La Convenció havia celebrat la seva sessió inaugural el dia 1 de març de 2002 a Brusselles i va concloure els seus treballs amb la presentació d'un projecte de tractat constitucional, el dia 10 de juliol de 2003 en el Consell Europeu de Tessalònica.

Europea una sol·licitud formal de reconeixement de l'oficialitat de les llengües espanyoles distintes del castellà.

Concretament, la denominació exacta del document era la següent: «*Memorandum del Gobierno español. Solicitud de reconocimiento en la Unión Europea de todas las lenguas oficiales en España*».¹³

El document presentat pel Govern espanyol s'estructura en quatre apartats: una introducció, en la qual s'exposen els motius i la conveniència d'un reconeixement per part de les institucions de la Unió Europea de les llengües espanyoles distintes del castellà; una segona part on es formula la petició o demanda concreta que el govern planteja al Consell de la Unió Europea; i dos annexos, el primer dels quals conté la proposta de modificació del Reglament 1/1958, mentre que el segon detalla les mesures d'ordre pràctic que es consideren necessàries per aplicar-lo.

En la seva part introductòria o expositiva, el memoràndum destaca i valora la diversitat lingüística espanyola; assenya la reconeixement d'oficialitat que a Espanya tenen les altres llengües espanyoles distintes del castellà, d'acord amb l'article 3 de la mateixa Constitució i els respectius estatuts d'autonomia de les comunitats autònomes que disposen de llengües pròpies; subratlla la importància i el pes d'aquestes llengües en els usos i la vida quotidiana dels seus parlants, tot indicant que són llengua vehicular en l'ensenyament escolar i universitari, que compten amb una gran tradició literària i que són d'ús habitual en els mitjans de la comunicació, i finalment insisteix en la importància que tenen les llengües maternes i la conseqüent necessitat que els ciutadans puguin comunicar-se en aquestes llengües amb les institucions i poders públics. En aquesta mateixa part introductòria, el document assenya la també que la Unió Europea no pot deixar de considerar aquesta realitat i que cal acostar Europa i els seus ciutadans al procés d'integració. Des d'aquesta perspectiva, cita, d'una banda, el compromís ja realitzat del Govern espanyol de facilitar les traduccions oficials del Tractat constitucional¹⁴ i també el propi compromís amb la diversitat cultural que conté l'Acta final de la Conferència Intergovernamental que va adoptar aquest mateix Tractat.

13. Cal fer notar en aquesta redacció que el text es refereix a les llengües oficials «en» Espanya, i no «de» Espanya, expressió aquesta última que hauria pogut prestar-se a una interpretació distinta de la que tradicionalment s'utilitza, a saber, que l'única llengua oficial de l'Estat és la llengua castellana, d'acord amb el que preveu l'article 3.1 de la Constitució espanyola.

14. El 4 de novembre de 2004, el Govern espanyol va lliurar al Secretari General del Consell, les traduccions oficials del Tractat Constitucional en les tres versions lingüístiques que transmeteren les comunitats autònomes afectades (Catalunya, les Illes Balears, la Comunitat Valenciana, el País Basc i Galícia).

El contingut de la petició

Respecte de la petició concreta que el Govern espanyol planteja en el seu memoràndum, cal dir, en síntesi, que consisteix en la possibilitat que les institucions de la Unió Europea acordin un reconeixement oficial limitat a les llengües espanyoles distintes del castellà que tenen reconegut constitucionalment a Espanya un estatut d'oficialitat. Per assolir aquest objectiu proposa la modificació del Reglament 1/1958 que fixa les bases generals del règim lingüístic de les institucions de la Unió. A més, també sol·licita que aquestes mateixes llengües per a les quals es demana el reconeixement s'incorporin plenament a l'acció «Lingua»¹⁵ de la Unió i, finalment, declara que el mateix Govern espanyol assumirà el cost econòmic que es derivi de l'execució en la pràctica de les modificacions del règim lingüístic que demana.

A continuació analitzarem amb més detall els termes precisos d'aquesta petició.

El que primer que caldria dir, d'entrada, és que en la seva petició, el Govern espanyol no demana per a les llengües espanyoles distintes del castellà la seva plena oficialitat en les institucions de la Unió, de manera que quedin equiparades en un pla d'igualtat ni amb el castellà ni amb a la resta de amb de les llengües que actualment disposen d'aquest reconeixement.

Així, tot i que el primer paràgraf de la part del document comença afirmant que «*El Gobierno español solicita el reconocimiento oficial en la Unión Europea de las lenguas españolas distintas del castellano que cuenta con un estatuto oficial en España [...]*», immediatament passa a precisar el contingut, és a dir, els límits o l'abast del reconeixement que se sol·licita.

Més concretament, el Govern espanyol planteja que aquesta oficialitat hauria de permetre o s'hauria de limitar a:

«El uso indistinto por los ciudadanos de cualquiera de las lenguas que tienen carácter oficial en España en sus comunicaciones escritas con las instituciones (Parlamento Europeo, Consejo, Comisión, Tribunal de Justicia, salvo las comunicaciones relacionadas con el ejercicio de la función jurisdiccional, y Tribunal de Cuentas) y órganos consultivos de la Unión (Comité de las Regiones y Comité Económico y Social) así como con el Defensor del Pueblo.

15. L'acció «Lingua», inscrita actualment dintre del programa de la UE de mobilitat i intercanvi en l'àmbit de l'educació superior denominat «Sòcrates», té com a finalitat promoure el desenvolupament de l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües estrangeres. A part de les llengües oficials de les institucions de la UE, el programa comprèn també les llengües irlandesa i luxemburguesa.

»La facultad de utilizar dichas lenguas, previa petición formulada con antelación razonable, en las intervenciones orales (interpretación pasiva) en las sesiones plenarias del Parlamento Europeo y del Comité de Regiones y, en su caso, en las sesiones ministeriales formales del Consejo (en particular cuando forme parte de la delegación española un representante de las Comunidades Autónomas)

»La publicación oficial en tales lenguas de los textos legales finales adoptados por procedimiento de codecisión entre el Parlamento Europeo y el Consejo.»

Com hem assenyalat anteriorment, el Govern espanyol considera que la via adequada per incorporar les llengües espanyoles distintes del castellà a un nou règim d'oficialitat lingüística limitada en el si les institucions de la Unió és la modificació del Reglament 1/1958. És per aquest motiu que l'annex I del memoràndum conté una proposta de modificació d'aquest Reglament als efectes d'introduir-hi la declaració d'oficialitat d'aquelles llengües i precisar-ne el contingut que es derivarà d'aquesta declaració.

Concretament, la declaració d'oficialitat en les institucions de la Unió de les llengües espanyoles distintes del castellà es preveu a partir de la incorporació d'un nou paràgraf a l'article 1 de l'actual Reglament. Segon la proposta de modificació que incorpora l'annex I, doncs, *«serán también lenguas oficiales y de trabajo de las instituciones de la Unión, en las condiciones y a los solos efectos establecidos en el Anexo de este Reglamento, en tanto que lenguas que de conformidad con el ordenamiento constitucional de un Estado miembro tienen el carácter de lenguas oficiales en su territorio, el euskera, el gallego y la lengua que se denomina catalán en la Comunidad Autónoma de Cataluña y en la de las Illes Balears y que se denomina valenciano en la Comunidad Valenciana.»*

Quant als continguts que integraran l'estatut d'oficialitat d'aquestes llengües vindrien determinats, tal com es desprèn de la lectura del paràgraf que acabem de citar, en un annex que s'afegiria a l'actual Reglament 1/1958. Aquest annex, d'acord amb les previsions d'un nou article 9 que incorpora també la proposta del Govern espanyol, formaria part integrant del mateix reglament modificat.

D'acord amb el que preveu l'esmentat annex, per tant, les llengües que disposessin d'aquest estatut d'oficialitat serien utilitzades en les institucions europees únicament als efectes següents:

- Les comunicacions dels textos previstes en els articles 2 i 3 del Reglament 1/1958, és a dir, en les comunicacions entre els ciutadans i les institucions i organismes de la Unió i amb el Defensor del Poble, amb

la limitació, però, que, en el cas que aquestes comunicacions s'inscriuïn dintre de procediments administratius que incorporin terminis de resposta legalment establerts es doni preferència al castellà, única llengua amb estatut d'oficialitat plena (punt 1.a de l'annex).

- La publicació en el *Diari Oficial de la Unió Europea* de la versió final dels textos legals adoptats de conformitat amb les disposicions de l'article 251 del Tractat CE, o sigui, d'aquells actes adoptats pel procediment de codecisió entre Consell i Parlament. També en aquests cas s'afegeix una limitació a aquestes llengües en el sentit que si hi ha discrepàncies sobre la interpretació amb relació a qual-sevol de les llengües d'oficialitat plena, prevaldrà la interpretació formulada a partir d'aquestes últimes, (punt 1b. de l'annex).
- Les intervencions orals en les sessions plenàries del Parlament Europeu i del Comitè de les Regions, i si s'escau en les sessions ministerials del Consell. En tots aquests casos es preveu que calgui formular una petició prèvia formulada amb una antelació de set dies hàbils i que es tracta únicament d'una interpretació passiva.¹⁶

Val a dir també, finalment, que de manera expressa, queden excloses d'aquest estatut que, per la nostra part, denominarem d'oficialitat limitada: *a)* la possibilitat de redactar en aquestes llengües els reglaments i altres textos d'abast general, els quals, d'acord amb allò que preveu l'article 4 de la proposta de Reglament modificat, es redactaran únicament en les vint llengües d'oficialitat plena, que s'indiquen en l'apartat 1 del Reglament actual i *b)* la possibilitat que el *Diari Oficial de la Unió Europea* es publiqui en aquestes llengües. Tot i això, el mateix article 5 del text de la proposta de Reglament assenyalava que, per al cas de les llengües del seu paràgraf segon de l'article 1, es tindrà en compte allò que disposa l'annex, és a dir, tal com hem indicat, que s'hi podran publicar els actes adoptats pel procediment de codecisió.

Valoració

D'acord amb el que acabem d'exposar, per la meua part crec que, del memoràndum presentat pel Govern espanyol, se'n podrien fer les valoracions següents.

16. Amb el terme *interpretació passiva* es vol significar que les llengües cooficials espanyoles a les quals es refereix el memoràndum serien traduïdes a les llengües oficials de les institucions de la Unió, però no a la inversa.

La primera d'elles és que, per primera vegada, en dirigir-se directament al Consell, és a dir, a la institució competent per determinar el règim lingüístic de les institucions de la Unió, i no al Parlament Europeu com havia estat el cas en les ocasions anteriors, la petició d'impulsar el reconeixement institucional de la llengua catalana en la Unió Europea ha adoptat unes vies formals més ben ajustades al sistema institucional comunitari.

També per primer cop la negociació política per intentar donar resposta al reconeixement de la oficialitat del català ha estat dirigida pel mateix Govern de l'Estat espanyol i, per tant, tal vegada es pot haver evitat que des de les instàncies comunitàries es pogués tenir la impressió que es tractava d'una demanda feta al marge de la voluntat o de la col·laboració amb la representació oficial espanyola en la Unió Europea.

Conseqüentment amb això, la reivindicació relativa al reconeixement d'oficialitat del català s'ha presentat de manera conjunta amb la d'altres llengües espanyoles que es troben en la seva mateixa situació jurídica, com ara el gal·lec i el basc, la qual cosa, a part que, en relació amb el català, hagi generat algunes dificultats relatives a la pròpia denominació de la llengua,¹⁷ en definitiva és més coherent amb l'ordenament lingüístic espanyol considerat en el seu conjunt.

Deixant de banda ara aquestes valoracions, de naturalesa essencialment política, i ja des d'una perspectiva estrictament jurídica, crec que es poden fer diverses consideracions també molt significatives.

La primera d'elles és que la proposta espanyola, en definitiva, significava crear dintre del Reglament 1/1958 una nova categoria de llengües oficials, les que per la nostra part hem denominat d'oficialitat limitada. Aquesta nova categoria, però, trencava formalment amb el criteri tradicionalment adoptat pel Consell que vincula la condició de llengua oficial de les institucions de la Unió al fet de ser una de les llengües en les quals els tractats estan redactats i tenen valor autèntic.

Malgrat que aquesta pogués ser, efectivament, una dificultat important perquè el Consell donés una resposta positiva a la demanda espanyola, cal tornar a insistir en el fet que el règim lingüístic de les institucions de la Unió no s'estableix en les disposicions dels tractats constitutius de la UE i de les Comunitats. Per aquest motiu, en principi, res no impedia, ni impedeix tam-

17. Una bona mostra d'aquestes dificultats l'expressen els termes en els quals el memoràndum es refereix a la llengua catalana, és a dir: «[...] *la lengua que se denomina catalán en la Comunidad Autónoma de Cataluña y en las Illes Balears y que se denomina valenciano en la Comunidad Valenciana*» (article 1, paràgraf segon de la proposta de modificació del Reglament 1/1958).

poc avui, que el Consell pogués adoptar un model de règim lingüístic institucional sobre la base d'altres criteris, de caràcter més restringit o més ampli que el que actualment té establert, com ara, per exemple, incorporant-hi les llengües que també són oficials a Espanya a més del castellà.

En segon lloc, es pot observar, a partir dels termes que conté la introducció del memoràndum, que la tria dels continguts que finalment integraven l'estatut de les llengües d'oficialitat limitada s'estructurava al voltant d'un doble eix: d'una banda, el ciutadà en les seves relacions amb els poders públics de la Unió i, de l'altra, els representants d'aquests ciutadans en l'exercici dels seus mandats en les institucions comunitàries.¹⁸

Aquests dos eixos responien tant a una dimensió de naturalesa política, com és la voluntat d'acostar o fer més proper als ciutadans el projecte d'integració europea, com estrictament jurídica, entesa aquesta en el sentit que pretenien crear veritables drets subjectius en favor dels ciutadans espanyols que volguessin utilitzar aquestes altres llengües oficials a Espanya distintes del castellà per adreçar-se a les institucions comunitàries.

Tanmateix, era precisament en aquest punt on la proposta presentada pel Govern espanyol difícilment podia prosperar, atès que suposava la vulneració d'una norma bàsica de dret primari comunitari: concretament de l'article 21, apartat 3, del TCE el qual estableix clarament, i en forma de *numerus clausus*, que les llengües en les quals els ciutadans comunitaris podran adreçar-se a les institucions i organismes comunitaris són aquelles previstes en l'article 314 del Tractat CE, és a dir, aquelles en les quals els tractats estan redactats i tenen valor autèntic.

És clar que a l'hora de fer la tria dels continguts que finalment havia d'incorporar l'estatut d'oficialitat limitada, el memoràndum podia haver prescindit d'aquest contingut i, en canvi, limitar-se a incorporar-hi tots o alguns dels altres previstos continguts previstos pel Reglament 1/1958. Això, però, hauria estat completament contradictori amb la finalitat última de la modificació del Reglament que era, en definitiva, donar resposta a la petició plantejada per algunes comunitats autònomes dotades de llengua pròpia perquè els seus ciutadans es poguessin comunicar directament en aquestes llengües amb les institucions de la Unió.

18. En aquest sentit cal fer notar que la simple declaració d'oficialitat d'una llengua és normalment insuficient, per si mateixa, per determinar els continguts que d'aquesta declaració es deriven. És per aquesta raó que habitualment calen disposicions legislatives o reglamentàries per tal de desenvolupar i precisar l'abast precís de l'estatut jurídic d'una llengua declarada oficial. Vegeu, en aquest sentit, Pla Boix, Anna M. (2005), *L'ús de les llengües autònòmiques cooficials a la Unió Europea*, Col·lecció El Clip. núm. 33, Generalitat de Catalunya, Institut d'Estudis Autònòmics.

Finalment, per la meua part, crec que tot i les seves limitacions, el memoràndum millorava de manera significativa el reconeixement en les institucions de la Unió de les llengües espanyoles oficials distintes del castellà, per bé que es tractés d'un reconeixement molt limitat i, en aquest sentit i pel que fa a la llengua catalana, molt allunyat de la plena oficialitat demanada pel Parlament de Catalunya.

3. LES CONCLUSIONS DEL CONSELL DE 13 DE JUNY DE 2005

La resposta que el Consell de la Unió dona al memoràndum del Govern espanyol es produeix finalment en virtut d'unes «Conclusions del Consell de 13 de juny de 2005, relatives a l'ús oficial d'altres llengües en el Consell i, en el seu cas, en d'altres institucions i òrgans de la Unió Europea»¹⁹ (en endavant, Conclusions).

D'entrada, el primer que caldria assenyalar respecte d'aquest acte comunitari és que el Consell redueix de manera considerable l'abast jurídic de la proposta presentada pel Govern espanyol en el seu memoràndum, i això malgrat que, com veurem, recull algunes de les seves propostes i arriba finalment a concloure que, a partir d'aquest moment, es podrà autoritzar un ús oficial de les llengües espanyoles distintes del castellà en el mateix Consell, i eventualment en d'altres institucions i organismes comunitaris.

Així, ja en el seu punt 1, les Conclusions assenyalen que *«las presentes conclusiones se refieren a las lenguas, distintas de las lenguas indicadas en el Reglamento n° 1/1958 del Consejo, que cuentan con un estatuto reconocido por la Constitución de un Estado miembro en todo o en parte de su territorio y cuyo uso como lengua nacional está autorizado por ley»*.

D'aquest primer punt, doncs, crec que se'n desprenen dues precisions importants. La primera d'elles és que les previsions que contenen les Conclusions únicament es podran referir a llengües que no tenen la consideració d'oficials i de treball de la Unió, amb la qual cosa queda clar, per tant, que una preocupació essencial del Consell és preservar sense cap modificació el règim lingüístic institucional de la Unió previst en el Reglament 1/1958.

En aquest sentit, doncs, el Consell es desmarca clarament de la proposta que contenia el memoràndum espanyol que defensava la modificació d'aquest Reglament com a via per al reconeixement de les llengües co-

19. DOUE núm. C 148, de 18.6.2005, pàg. 1.

oficials espanyoles, la qual cosa té com a conseqüència més significativa que l'ús oficial d'aquestes llengües finalment acordat no trobarà la seva base jurídica en una disposició de dret derivat comunitari de caràcter legislatiu sinó, com veurem, en un acte de naturalesa simplement administrativa.

La segona d'aquestes precisions és que el Consell, també separant-se de la proposta espanyola, no enumera de manera expressa les llengües que podran acollir-se o emparar-se en les previsions establertes en les Conclusions, sinó que adopta una fórmula oberta susceptible d'abraçar qualsevol llengua d'un estat membre que tingui un estatut d'oficialitat reconegut constitucionalment, i que no sigui, naturalment, alguna d'aquelles que ja gaudeixen de la condició d'oficials i de treball de les institucions de la Unió.

Un cop delimitat l'àmbit al qual s'aplicaran les Conclusions, el Consell declara que autoritzarà l'ús oficial de les llengües que s'hi emparin, dintre de les condicions i en els límits previstos en les mateixes Conclusions, sobre la base d'acords de naturalesa administrativa que es puguin subscriure entre determinades institucions i organismes comunitaris i els governs dels estats membres que així ho prevegin, els quals, finalment, s'hauran de fer càrrec dels costos directes i indirectes que es derivin per a les institucions i organismes de la Unió de l'aplicació d'aquests acords (punt 4 i 5).

En relació amb el contingut concret que comprendrà l'ús oficial de les llengües que s'acullin a aquesta possibilitat, les Conclusions el delimiten en els apartats *a)*, *b)* i *c)* de l'article 5, que es refereixen respectivament a la publicació dels actes adoptats mitjançant codecisió pel Parlament Europeu i pel Consell, a les intervencions orals en les sessions del Consell, i en el seu cas, d'altres institucions i organismes de la Unió, i finalment a les comunicacions escrites amb les institucions i òrgans de la Unió.

Com veiem, tots tres punts figuraven en el memoràndum presentat pel Govern espanyol; tanmateix, però, respecte de cadascun d'ells el Consell acaba també limitant-ne i reduint-ne l'abast que li havia donat la proposta espanyola.

Així, respecte de la publicació dels actes adoptats en codecisió (punt 5. *a)* finalment es descarta que siguin publicats en el *Diari Oficial de la Unió Europea*, i únicament s'estableix que l'Estat membre interessat pugui enviar al Parlament Europeu i al Consell una traducció certificada en alguna de les llengües de les quals s'autoritza l'ús oficial per tal que el Consell la conservi en els seus arxius, la publiqui en el seu lloc d'Internet i a petició de l'interessat n'emeti una còpia. En tots els casos cap d'aquestes traduccions no tindrà valor jurídic.

Quant a les intervencions en les sessions del Consell i, en el seu cas, d'altres institucions i organismes de la Unió (punt 5.b) les Conclusions es mantenen en els mateixos termes que la proposta formulada en aquest punt pel Govern espanyol, per bé que, en el cas del mateix Consell, condiciona aquesta possibilitat al fet que la petició l'hagi formulat l'Estat membre interessat amb una antelació raonable respecte de la sessió que es tracti i que el Consell disposi dels mitjans necessaris tant de personal com d'equipament.

Finalment, el punt 5.c de les Conclusions, aborda la qüestió de les comunicacions escrites amb les institucions i organismes de la Unió. I en aquest punt també s'estableix una limitació important respecte de la proposta espanyola, ja que el sistema previst en les Conclusions substitueix la comunicació directa dels ciutadans que vulguin adreçar-se a les institucions comunitàries en les llengües distintes que s'inclouen en el seu punt 1, tal com proposava el memoràndum espanyol, per un mecanisme de comunicació indirecta que exigeix la traducció directa i inversa en una de les llengües oficials i de treball del text que aquests ciutadans vulguin adreçar a les institucions; traducció que, a més, haurà de ser efectuada per un organisme designat per aquesta finalitat per l'Estat membre interessat.

En aquest punt, per tant, les Conclusions del Consell, tot i que sense fer-ne esment de manera expressa, prenen en consideració l'article 21 del Tractat CE al qual hem fet referència anteriorment i segons el qual, recordem-ho un cop més, en virtut de la remissió que fa a l'article 314 del Tractat CE, les llengües en què els ciutadans comunitaris es poden adreçar a les institucions comunitàries són únicament aquelles en què els tractats estan autenticats. D'aquí prové, segurament, la solució donada pel Consell d'establir un mecanisme indirecte de comunicació entre el ciutadà que vulgui utilitzar una de les llengües addicionals en les seves relacions amb les institucions de la Unió.

Per acabar el comentari d'aquestes Conclusions, cal indicar també que en aquestes no es fa cap referència a la petició formulada pel Govern espanyol en el seu memoràndum que les llengües per a les quals demanava un reconeixement oficial fossin incorporades a l'acció «Lingua». Aquesta omissió és difícil d'explicar. I més quan en una nota interna de 8 de juny de 2005²⁰ que la Presidència del Consell dirigia al Comitè de Representants Permanent (COREPER) indicava que la incorporació en aquell programa d'una llengua distinta de les llengües oficials de la Unió es podria realitzar

20. Consell de la Unió Europea. Doc. 9506/1/05, rev. 1. Brusselles, 8 de juny de 2005.

a partir d'una modificació de la decisió a partir de la qual es creava el programa, modificació que es podria portar a terme pel procediment legislatiu ordinari, és a dir, a partir d'una proposta de la Comissió Europea i l'aprovació en codecisió del Parlament Europeu i el Consell.

D'acord amb això, crec que les Conclusions, sense més dificultat, podrien haver invitat formalment la Comissió Europea a adoptar una modificació d'aquesta índole, ja fos específicament referida a l'acció «Lingua», o eventualment per a tots aquells programes similars que la Comissió Europea impulsa amb relació a l'ensenyament i aprenentatge de llengües estrangeres.

En síntesi, doncs, crec que es pot afirmar que el Consell ha acabat respondent a la petició espanyola mitjançant una solució en bona part alternativa a la que proposava el Govern espanyol i també d'un caràcter bastant més limitat. Aquesta resposta, en resum, es concreta principalment en els punts següents:

- La substitució de la via jurídica proposada pel Govern espanyol que consistia en la modificació del Reglament 1/1958, per la possibilitat que es puguin adoptar acords administratius entre els estats membres i les institucions i organismes de la Unió que s'hi vulguin acollir.
- La substitució del reconeixement específic d'un estatut d'oficialitat limitada de les llengües oficials a Espanya distintes del castellà en el si de les institucions de la Unió, per un sistema de simple autorització del seu ús oficial, també limitat i restrictiu, especialment en allò que es refereix a les comunicacions escrites entre els ciutadans i les esmentades institucions, ja que aquelles s'hauran de tramitar a partir d'un organisme intermediari designat per l'Estat membre amb aquesta finalitat.
- La substitució, també, de la publicació de la traducció en les llengües addicionals dels actes adoptats en codecisió en el *Diari Oficial de la Unió Europea* que havia demanat el Govern espanyol, pel seu simple dipòsit en els arxius del Consell, la qual cosa gairebé equival, en la meua opinió, a la seva pràctica ocultació pública.
- La generalització de les previsions que contenen les Conclusions per tal que puguin acollir-se dintre de la nova categoria de llengües, que es podrien denominar *addicionals*, totes aquelles altres que els diferents estats membres puguin proposar.

En definitiva, doncs, crec que es pot afirmar que les Conclusions del Consell de 13 de juny de 2005 hauran fet sorgir una nova categoria de llengües dintre del sistema lingüístic de la Unió: la d'aquelles que, tot i no tenir

la consideració de llengües oficials i de treball de les institucions de la Unió, categoria aquesta que es reserva únicament a les llengües enumerades en el Reglament 1/1958, podran, en canvi, ser usades de forma oficial en alguns supòsits i de manera limitada en el si d'algunes institucions i organismes comunitaris.

Tot i aquestes limitacions, crec que cal destacar, des d'un punt de vista essencialment polític, la importància d'aquest pronunciament exprés del Consell respecte de l'existència en la Unió Europea d'altres llengües que les que reben la consideració d'oficials i de treball de les institucions de la Unió i l'atribució, encara que sigui molt limitada, d'una possibilitat del seu ús oficial en el si de les institucions comunitàries. Malgrat que un reconeixement d'aquesta naturalesa pugui semblar obvi, fins avui cap declaració de la primera institució legislativa de la Unió no havia estat tan explícita en aquest sentit, ni n'havia deduït cap tipus de conseqüència de caràcter jurídic, tal com, en canvi, se'n derivaran dels acords administratius que es podran signar a la seva empara.

En relació amb aquest últim punt, però, cal deixar constància també que les Conclusions del Consell no tenien, ni tenen, un caràcter vinculant per a les institucions i organismes comunitaris, els quals continuen conservant, d'acord amb l'article 6 del Reglament 1/1958, la seva autonomia i capacitat de decisió per determinar el seu règim lingüístic intern i, per aquesta mateixa raó, poden decidir voluntàriament subscriure o no els acords administratius que el Consell els convida a signar.

4. CARACTERÍSTIQUES GENERALS DELS ACORDS ADMINISTRATIUS

Abans de passar a examinar de manera individual cadascun dels acords administratius als quals han donat lloc les Conclusions de 13 de juny, crec que és necessari comentar, encara que sigui de manera sumària, algunes qüestions d'abast general que poden ser d'utilitat per precisar millor les seves característiques. En aquest sentit, una de la primera de les qüestions que caldria abordar és determinar la seva naturalesa jurídica dintre del sistema de fonts del dret comunitari.

Naturalesa jurídica

Una primera constatació que caldria fer amb relació a la naturalesa jurídica dels acords administratius als quals han donat lloc les Conclusions,

és que aquesta no es correspon amb cap de les normes de dret derivat comunitari previstes en el Tractat CE en l'article 249 del TCE, limitades, com sabem, als reglaments, les directives, les decisions, i les recomanacions i dictàmens.

Tot i això, com és prou conegut, l'activitat de les institucions de la Unió Europea no sempre apareix expressada en actes jurídics d'aquesta naturalesa, sinó que es manifesta en múltiples i diversos textos i disposicions que, fora de la seva inclusió dintre d'una tipologia que podríem qualificar de *sui generis*, presenten continguts i obligacions extraordinàriament heterogenis.

Des d'aquest punt de vista, per tant, no sembla que hi pugui haver cap inconvenient per incorporar també els acords administratius dintre d'aquesta categoria d'actes comunitaris *sui generis*.

Tanmateix, allò veritablement rellevant sobre el qual ens podem interrogar, és, seguint en aquest sentit la jurisprudència, prou clara en aquest àmbit, del TJCE, en quina mesura i en quins termes, com a actes *sui generis* els acords manifesten o no una voluntat d'obligar-se per part dels seus signataris i si creen o no drets i obligacions jurídiques susceptibles de ser allegats davant dels tribunals.

Des del meu punt de vista, la resposta a aquesta qüestió és afirmativa, tant en un sentit com en un altre. Així, i tal com hem pogut comprovar quan hem descrit el contingut dels acords, la voluntat d'obligar-se de les respectives institucions i organismes, i del Govern espanyol, s'expressa d'un manera que no deixa lloc a dubte, com tampoc no ofereix dubtes que, des del moment de la seva entrada en vigor, els ciutadans als quals es pot aplicar el seu contingut disposen d'uns drets o unes prerrogatives —la utilització limitada i indirecta d'una determinada llengua— de les quals no disposaven abans de la signatura de l'acord.

En aquest sentit, per tant, els ciutadans que vulguin emparar-se en aquests acords, i sempre dintre dels límits que s'hi estableixen, veuen ampliat el dret d'opció lingüística del que ja disposen en relació amb les llengües oficials de les institucions de la Unió que preveuen els articles 2 i 3 del Reglament 1/1958,²¹ a les llengües addicionals previstes en els acords que els estats membres acabin signant amb les institucions i organismes comunitaris.

21. El dret d'opció lingüística de què disposen els ciutadans comunitaris consisteixen en la possibilitat de dirigir-se a les institucions comunitàries en qualsevol de les seves llengües declarades oficials i de treball, i d'obtenir una resposta en aquesta mateixa llengua (article 21 del TCE).

Conseqüentment amb això, penso també que aquesta ampliació del dret d'opció lingüística podrà ser allegada davant de les jurisdiccions corresponents ja siguin nacionals o comunitàries segons s'escaigui.

Àmbit d'aplicació personal

L'anàlisi de l'àmbit d'aplicació personal dels acords pretén respondre a la pregunta de quines seran les persones que podran emparar-se en el règim previst pels acords i utilitzar les llengües addicionals que s'hi preveuen.

El primer aspecte interessant a remarcar en aquest punt és constatar l'existència de respostes diverses segons els diferents acords, sense que, en principi, això sembli correspondre a cap criteri o consideració jurídica clarament especificat.

Així, en termes generals, els acords signats fins avui preveuen dos grups de persones a les quals s'apliquen. D'una banda, en el cas de les intervencions orals que es produeixen en el marc de l'acord del Consell de Ministres i de l'acord amb el Comitè de Regions, aquelles persones que tenen una determinada representació o mandat de naturalesa política i, de l'altra, les persones privades físiques o jurídiques particulars, les quals poden presentar comunicacions escrites al Consell de Ministres, a la Comissió Europea, al Parlament Europeu, al Comitè de Regions, i al Comitè Econòmic i Social Europeu.

En el cas de les persones que han assumit un mandat o representació política voldria fer únicament dues consideracions. La primera, reconèixer que la possibilitat de fer les seves intervencions en la seva llengua pròpia constitueix, en definitiva, una major garantia en la defensa dels interessos dels ciutadans als que representen. La segona té a veure amb les diferències a les quals alludíem fa un moment que es poden observar entre els diferents acords, ja que únicament preveuen la possibilitat d'aquesta intervenció oral els celebrats amb el Consell de Ministres i amb el Comitè de Regions, mentre que no la preveuen els adoptats amb el Parlament Europeu i amb el Comitè Econòmic i Social. D'aquesta forma, per tant, es constata la paradoxa que precisament els membres de les dues institucions que tenen atribuïdes respectivament la representació dels ciutadans europeus i d'organitzacions representatives de la societat civil europea, es veuen privats d'utilitzar la llengua pròpia dels ciutadans i entitats que representen.

També en el cas de les persones particulars, ja siguin físiques o jurídiques, la diferent redacció dels acords no sembla de cap manera justificada.

Efectivament, els acords amb el Consell de Ministres i amb el Comitè de Regions es refereixen únicament a les persones físiques i de nacionalitat espanyola com a subjectes titulars del dret de poder dirigir les seves comunicacions escrites a les institucions i organismes citats. Els acords amb la Comissió Europea i amb el Comitè Econòmic i Social, en canvi, amplien aquesta possibilitat al conjunt de persones físiques i jurídiques que hi tinguin la seva residència o la seva seu. Per la seva part, l'acord de la Mesa del Parlament Europeu es limita a indicar que la correspondència del Parlament Europeu amb els ciutadans es podrà mantenir en una de les llengües addicionals, sense que ni tan sols assenyalí la condició de posseir la nacionalitat espanyola per poder emparar-se en l'acord, encara que lògicament aquesta condició es pugui pressuposar com a necessària.

Com hem indicat repetidament, és difícil explicar aquestes diferències que acabem d'assenyalar, especialment en el sentit que costa trobar algun criteri que justifiqui la limitació o la restricció a les persones jurídiques en el cas dels acords del Consell de Ministres i del Comitè de Regions. En canvi les restriccions que contenen tots els acords respecte a la condició de nacionalitat, o a la residència en el cas dels acords amb la Comissió Europea i amb el Comitè Econòmic i Social, lògicament té a veure amb el fet que el Govern espanyol hagi assumit el pagament de les despeses que la utilització d'aquestes llengües addicionals pot comportar per a les institucions i organismes comunitaris.

En darrer terme, però, sembla que per determinar si efectivament aquestes limitacions seran o no finalment tingudes en compte, caldrà atènyer-se al que en la pràctica l'aplicació de cada acord acabi generant. En aquest sentit, crec que tant el Consell de Ministres com el Comitè de Regions, i el mateix Parlament Europeu, podrien utilitzar un cert marge de discrecionalitat en la seva actuació que permetés fer extensiva la possibilitat de rebre comunicacions escrites en les llengües addicionals en els termes més amplis tal com els preveuen els acords signats amb la Comissió Europea i el Comitè Econòmic i Social.

Tot i això, penso, aquesta és una qüestió que caldria deixar millor precisada en una propera revisió d'aquests acords.

Amb relació a aquest mateix punt que estem tractant sobre l'àmbit d'aplicació personal dels acords, un tema que pot presentar un interès particular és el fet de les comunicacions que puguin establir-se entre les administracions públiques de les comunitats autònomes que disposen de llengua pròpia amb estatut d'oficialitat i les institucions comunitàries que els han signat.

Des d'aquest punt de vista, i tal com comentarem amb més detall en el seu moment, es pot observar, en primer lloc, que els acords amb la Comissió Europea, i amb el Comitè Econòmic i Social, els únics que de manera expressa obren la possibilitat de comunicacions escrites per part de les persones jurídiques, tot i que no exclouen expressament les administracions públiques del seu àmbit d'aplicació, sí que, en canvi, únicament fa referència al ciutadà quan detallen el procediment que ha de permetre articular les comunicacions escrites que se'ls adrecen.

A més, és clar que el mecanisme finalment establert que obliga a haver d'acudir a un organisme intermediari encarregat de fer les traduccions de l'escrit, no s'adiu amb els procediments i la pràctica de les comunicacions interadministratives, i encara menys en el cas dels eventuais supòsits en què es tractessin expedients subjectes a terminis legals.

D'acord amb tot això, per tant, en la meua opinió, l'aplicació d'aquests acords difícilment alterarà els sistemes habituals de comunicació escrita que actualment utilitzen les administracions autonòmiques que disposen de llengua pròpia en la seva comunicació amb les institucions i organismes comunitaris, i que es basen en la pràctica exclusivitat de la utilització del castellà.

Encara en relació amb l'àmbit personal d'aplicació dels acords, finalment, únicament voldria fer l'observació que aquests potser parteixen d'una concepció en certa forma anacrònica de les formes en què actualment, i més encara en el futur, es manté la comunicació entre els ciutadans i les administracions o els poders públics.

En aquest sentit, cal subratllar que en tots els textos dels acords no apareix cap referència a les comunicacions electròniques com a forma pràcticament cada cop més habitual i estesa en què es porta a terme aquella comunicació.

És clar que les referències que s'hi fan a les comunicacions escrites poden incorporar o englobar també les comunicacions electròniques, però, en aquest cas, els mecanismes i les garanties que poden assegurar l'origen de la comunicació electrònica, i la identitat, nacionalitat i residència del seu autor presenten segurament matisos i consideracions no previstes en els acords.

Aquest seria, per tant, un segon element que en una futura revisió dels acords caldria tenir en compte, amb la finalitat d'ajustar-los a les formes actuals de comunicació entre ciutadans i administracions públiques que permeten les actuals tecnologies de la informació i comunicació.

Àmbit d'aplicació material

El contingut material dels acords que estem comentant es refereix i es limita a tres qüestions fonamentals: les comunicacions escrites dels particulars amb les institucions i organismes comunitaris, les intervencions orals en aquestes institucions, i la publicació dels actes adoptats en codecisió pel Parlament Europeu i el Consell, és a dir, d'aquells actes normatius que requereixen l'acord d'ambdues institucions per poder ser aprovats.

Dit d'una altra forma, aquests tres àmbits constitueixen el contingut pròpiament dit de l'ús oficial de les llengües addicionals que permeten els acords i l'estatut de reconeixement d'oficialitat finalment assolit per les llengües espanyoles distintes del castellà un cop que els acords entren en vigor.

A més d'això, els acords contenen altres estipulacions: la voluntat i el compromís de les institucions comunitàries i del Govern espanyol d'adoptar les mesures que garanteixen el respecte de les normes en matèria de confidencialitat; la indicació que els costos que es deriven de l'aplicació dels acords serà assumida pel Govern espanyol, i finalment les corresponents disposicions relatives a la seva entrada en vigor, revisió i eventual denúncia.

A partir d'aquesta estructura bàsica, adoptada a partir d'allò que preveuen les Conclusions de 13 de juny, cadascun d'ells presenta les seves peculiaritats per tal d'adaptar-se a les diferències que corresponen a les característiques i funcions pròpies de cada institució o organisme, tal com tindrem ocasió d'examinar amb més detall en el següent apartat d'aquest article.

De tota manera i abans de passar a examinar en detall cadascun d'aquests acords voldria afegir dues qüestions més.

La primera d'elles té a veure amb el fet que només les institucions de la Comissió Europea i del Defensor del Poble preveuen escrits formalitzats per a alguns tipus de comunicacions que els particulars els poden adreçar. Així passa en les queixes per infracció del dret comunitari, o en les reclamacions per infracció del codi de bona conducta administrativa en el cas de la Comissió Europea, o en els casos de les denúncies davant del Defensor del Poble. Fins avui aquests escrits formalitzats estan redactats únicament en les llengües oficials de les institucions. Crec, per tant, que la lògica i la finalitat dels acords hauria de comportar que ambdós organismes facilitessin també aquests escrits en les llengües addicionals que els acords incopren. En aquest sentit, i tal com hem comentat al començament d'aquest article, la previsió que conté el projecte d'acord amb el Defensor del Poble Europeu, de preveure la possibilitat que els formularis electrònics de

denúncia puguin ser disponibles en la seva web, creiem que se situa en la bona direcció.

La segona qüestió té a veure amb una mancança, en la meua opinió significativa, que presenten els acords, en el sentit que s'hi hauria pogut recollir algun tipus de compromís per part de les institucions comunitàries, i en particular i tal com tractaré amb una mica més de detall en el cas de la Comissió Europea, de presentar la informació del seu web dirigida al ciutadà en les llengües addicionals previstes pels acords, si més no en el cas de la informació de primer nivell dintre de les pàgines web de què disposa. Això segurament permetria al ciutadà comunitari al qual es pugui aplicar l'acord identificar-se molt més amb el projecte polític impulsat per la Unió, que és la finalitat essencial que persegueixen els acords, segons declaren expressament els seus respectius preàmbuls.

Dit d'una altra forma, penso que els acords haurien de constituir el fonament o el punt de partida perquè les institucions de la Unió Europea, i en especial la Comissió i el Parlament Europeu, incorporeassin les noves llengües addicionals a la seva política de comunicació. En aquest sentit, si això no s'acaba produint, la visibilitat dels acords per als ciutadans serà molt precària, i l'esperit que afirmen incorporar amb relació al respecte dels ciutadans que no tenen com a llengua pròpia alguna de les llengües oficials de les institucions comunitàries quedarà en entredit.

5. ELS DISTINTS ACORDS ADMINISTRATIUS SIGNATS PEL GOVERN ESPANYOL

Com ja sabem, les Conclusions del Consell de 13 de juny de 2005 acabaven convidant les altres institucions perquè, a partir dels principis que s'hi estableixen, subscriguin acords administratius amb els governs dels estats membres que hi puguin estar interessats amb la finalitat d'adaptar els esmentats principis a les peculiaritats pròpies de cada institució o organisme.

Fins al moment de tancar l'elaboració d'aquest treball, únicament el Govern espanyol ha signat acords d'aquesta naturalesa. Concretament ho ha fet amb el mateix Consell de Ministres, el Comitè de Regions, la Comissió Europea, el Comitè Econòmic i Social i el Parlament Europeu. A continuació passem a examinar el contingut i les característiques més significatives de cadascun d'aquests acords.

*L'acord amb el Consell de Ministres*²²

El fet que hagi estat Espanya l'Estat membre que ha tingut la iniciativa i d'impulsar el reconeixement per part de les institucions de la UE d'un ús oficial d'altres llengües distintes de les que hi tenen la consideració de llengües oficials i de treball, ha comportat lògicament que el primer dels acords administratius als quals es referien les Conclusions del Consell s'hagi signat entre el Govern espanyol i aquesta institució.²³

El seu contingut més rellevant presenta les característiques que a continuació descrivim.

En primer lloc, l'acord reconeix, en la seva part expositiva, l'existència a la UE d'altres llengües que les oficials i de treball previstes en el Reglament 1/1958 i afirma que en la mesura que els ciutadans puguin utilitzar aquestes altres llengües en les seves relacions amb les institucions és un factor important per reforçar la seva identificació amb el projecte polític de la Unió Europea.

A continuació, assenyala que les dues parts, és a dir, el Regne d'Espanya i el Consell de la Unió Europea, convenen de celebrar un Acord administratiu «*con el fin de permitir el uso oficial en el Consejo de las lenguas distintas del castellano que tienen estatuto de lenguas oficiales según la Constitución española*».

Val a dir, però, que aquestes llengües no apareixen denominades expressament o enumerades en el text de l'acord, per bé que no hi ha dubte que es tracta d'aquelles per a les quals demanava el reconeixement en el seu memoràndum, és a dir, i fent servir els seus mateixos termes, «*el euskera, el gallego y la lengua que se denomina catalán en la Comunidad Autónoma de Cataluña y en la de las Illes Balears y que se denomina valenciano en la Comunidad Valenciana*»; llengües, per altra part, que coincideixen amb aquelles en les quals en el seu moment el Govern espanyol va lliurar una còpia oficial de la traducció del Tractat pel qual es constitueix una Constitució per a Europa a la Secretaria General del Consell.²⁴

Un cop feta aquesta declaració, l'acord passa a detallar els tres àmbits d'aplicació en què es concretarà l'ús oficial que s'autoritza. El primer es refereix a les comunicacions escrites adreçades al Consell; el segon, a les in-

22. Acord administratiu entre el Regne d'Espanya i el Consell de la Unió Europea (DOUE núm. C 40, de 17.2.2006, pàg. 2).

23. Fins al moment cap altre Estat membre no ha adoptat cap iniciativa en aquest mateix sentit.

24. *Vid.*, en aquest sentit, la nota 14.

tervencions orals durant les seves sessions formals, i el tercer, a la publicitat dels actes adoptats en codecisió, és a dir dels actes que han de ser aprovats conjuntament pel Consell i el Parlament Europeu.

En relació amb el primer àmbit (punts 1, 2, 3 i 4 de l'acord), es permet als ciutadans espanyols que ho vulguin dirigir-se per escrit al Consell en una llengua distinta del castellà i que tingui reconegut un estatut d'oficialitat segons la Constitució espanyola, és a dir, el català, el galleg i el basc, i obtenir una resposta en aquestes mateixes llengües. El procediment previst en aquest punt estableix que l'escrit haurà d'anar dirigit a l'organisme competent designat pel Govern central amb aquesta finalitat, el qual el trametrà a la Secretaria General del Consell juntament amb una traducció al castellà. El Consell remetrà la seva resposta en castellà a l'esmentat organisme, el qual s'encarregarà de facilitar al ciutadà una traducció de la resposta en la llengua original de l'escrit.

Pel que fa al segon àmbit d'aplicació, l'acord autoritza que els representants de la delegació espanyola en el Consell, dintre de la qual poden figurar, a més dels ministres representants del Govern central, consellers o representants autonòmics, puguin utilitzar les seves llengües pròpies quan hi intervinguin; sempre que aquesta possibilitat s'adverteixi al Consell amb un període previ de, com a mínim, set setmanes abans de la celebració del Consell.²⁵

Quant al tercer dels àmbits d'aplicació que preveu, l'acord estableix la possibilitat que el Govern espanyol, o l'organisme que es designi amb aquesta finalitat, pugui realitzar traduccions jurades a les llengües esmentades dels actes que la UE adopti en codecisió tal com hagin aparegut publicats en el *Diari Oficial de la Unió Europea*. Aquestes traduccions, que no tindran valor jurídic, seran trameses a la Secretaria General del Consell, la qual en facilitarà còpia a qualsevol ciutadà de la Unió que ho solliciti. En aquest mateix àmbit, l'acord assenyala que el Consell establirà un vincle entre el seu lloc web d'Internet i el del Govern espanyol en el qual s'oferiran les traduccions.

25. Aquesta possibilitat ja ha estat utilitzada en diverses ocasions. Concretament el ministre del Govern espanyol d'Indústria i Energia, la consellera de Benestar i Família, el conseller de Treball i el conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, s'han expressat en català en ocasió de diverses reunions formals dels Consells de Ministres de la Unió Europea. En el cas de la participació dels consellers de la Generalitat de Catalunya aquesta s'ha produït en el marc dels acords de la CARCE (Conferencia para Asuntos Relacionados con la Comunidad Europea) de 28 de febrer de 2005, els quals, entre d'altres aspectes, estableixen els principis de participació de les comunitats autònomes en les sessions del Consell de la Unió i dels seus grups de treball.

Finalment, un cop tractats els àmbits d'aplicació, l'acord preveu que els costos directes i indirectes de la seva aplicació aniran a càrrec del Govern espanyol (punts 11 i 12) i, ja en les disposicions finals (punts 13 i 14), determina que serà aplicable a partir de la data en què el Govern espanyol comuniqui a la Secretaria General del Consell l'organisme designat per fer les traduccions previstes²⁶ i que les parts podran decidir de comú acord revisar-lo o finalitzar-lo, tot comproment-se també a realitzar un examen de la seva aplicació un any després de la seva entrada en vigor.

Com podem veure, per tant, l'acord descrit es limita a detallar els termes generals que sobre cadascun d'aquests punt es preveien en les Conclusions del Consell de 13 de juny. A través d'aquesta precisió i detall, però, se subratlla encara més el caràcter limitat de l'ús oficial de les llengües addicionals que finalment s'acaba autoritzant.

Així, per exemple, en el cas de les comunicacions escrites entre els ciutadans espanyols que vulguin fer ús d'aquesta possibilitat i el Consell, l'acord assenyalava que quan un d'aquests ciutadans s'hi dirigeixi directament en alguna de les llengües que es preveuen en el punt 1, és a dir, en una llengua distinta del castellà que tingui estatut de llengua oficial segons la Constitució espanyola, el Consell li retornarà el text, tot informant-lo que li pot tornar a enviar però per mediació de l'organisme competent designat amb aquesta finalitat pel Govern espanyol, el qual tot i que aquest precisió no es digui expressament, se suposa que l'acompanyarà d'una traducció al castellà (punt 3 de l'acord).

Una mostra més d'aquesta limitació, ara en el cas de les intervencions orals durant una sessió del Consell, és que la seva acceptació es fa dependre, en darrera instància, de la Secretaria General del Consell, la qual, després d'haver consultat a la Direcció General del Servei Comú d'Interpretació i Conferències, pot informar la Representació Permanent d'Espanya que no disposa dels mitjans personals i materials necessaris per poder atendre la petició espanyola (punt 5.c de l'acord).

Finalment, també en el cas de la publicitat dels actes adoptats en co-decisió, l'acord té cura de detallar d'una manera exhaustiva els termes en què aquesta publicitat es portarà a terme, per tal d'assegurar que en cap cas es pugui deduir qualsevol mena de valor jurídic de les traduccions que es puguin fer a les llengües afectades per l'acord (punt 10 de l'acord).

26. Amb aquesta finalitat el Govern espanyol ha designat la Representació Permanent d'Espanya davant de la Unió Europea com a organisme intermediari. També serà aquest el cas per a la resta d'acords signats.

*L'acord amb el Comitè de les Regions*²⁷

L'Acord signat pel Govern espanyol amb el Comitè de Regions segueix el mateix model previst en l'acord signat amb el Consell, llevat, lògicament, dels aspectes que es refereixen a la publicació dels actes adoptats en co-decisió, sobre els quals el Comitè no disposa de competències per pronunciar-s'hi, però amb l'element afegit de preveure la possibilitat que els seus membres puguin utilitzar les llengües espanyoles oficials distintes del castellà en les sessions plenàries que celebri.

D'una banda, per tant, l'acord estableix la possibilitat que els ciutadans espanyols que vulguin dirigir una comunicació escrita en alguna de les llengües distintes de «l'espanyol/castellà»²⁸ puguin fer-ho a través de la intermediació d'un organisme designat per l'Estat, el qual la trametrà al Comitè juntament amb la seva traducció al castellà. El mateix procediment però en sentit invers s'utilitzarà per a les respostes del Comitè. Igualment com en el cas de l'Acord amb el Consell, es preveu que en el cas que el Comitè rebi directament un escrit en alguna d'aquelles llengües el retornarà al ciutadà, tot informant-lo que ha enviat una còpia a la Representació Permanent d'Espanya perquè aquesta solliciti a l'organisme competent designat pel Govern espanyol que li faciliti una traducció oficial en espanyol/castellà (punt 4 de la clàusula primera).

D'altra banda, com dèiem, l'acord permet als membres del Comitè que ho desitgin utilitzar aquestes llengües en les sessions plenàries, sempre que aquesta opció hagi estat comunicada prèviament per la Representació Permanent d'Espanya a la Secretaria General del Comitè, com a mínim set setmanes abans de la sessió de què es tracti (clàusula segona).

Finalment, la clàusula tercera de l'acord es refereix al compromís del Govern espanyol d'assumir els costos directes o indirectes que es derivin de l'aplicació de l'acord, i la clàusula quarta a la seva entrada en vigor, revisió i si s'escau denúncia per ambdues parts de comú acord així com també a l'avaluació que es farà dels seus resultats al cap d'un any de la seva entrada en vigor.

En relació amb aquest últim punt, l'acord estableix que s'aplicarà un cop signat des que la Secretaria General del Comitè hagi comunicat al Govern espanyol que s'han adoptat les mesures necessàries per a la seva aplicació, però que, no obstant això, les disposicions de la clàusula primera, és a dir, les que

27. Aquest acord, cronològicament el segon que va signar el Govern espanyol, és de data 16 de novembre de 2005, però encara no ha estat publicat al *Diari Oficial*.

28. Aquesta és, en castellà, l'expressió literal que utilitza l'acord.

es refereixen a les comunicacions escrites dels ciutadans, únicament seran aplicables a partir que el Govern espanyol hagi comunicat a la Secretaria del Comitè l'organisme encarregat de realitzar les traduccions que s'hi preveuen.

*L'acord amb la Comissió Europea*²⁹

L'acord amb la Comissió Europea presenta algunes diferències importants respecte als dos acords anteriors que acabem de comentar. La primera d'elles és que el seu àmbit material d'aplicació es limita únicament a les comunicacions escrites que els ciutadans dirigeixin als serveis de la Comissió. En aquest sentit, però, cal destacar que això no comporta, en cap cas, que la Comissió adquireixi cap compromís per incorporar les llengües emparades en els acords en la seva política de comunicació externa realitzada per iniciativa pròpia. D'aquesta forma, per tant, els acords tracten només un dels dos sentits o direccions a partir de les quals s'estructura qualsevol política de comunicació d'una institució o organisme, ja sigui públic o privat.

En aquest sentit, i tenint en compte que la Comissió Europea apareix com una de les institucions més directament vinculada als ciutadans per la raó que la seva estructura i activitat pot ser en molt bona part equiparada a la que desenvolupen les administracions públiques internes, aquesta limitació implica la pèrdua d'una ocasió important per reforçar la seva política de comunicació amb els ciutadans de la Unió, la llengua pròpia dels quals no és una de les llengües oficials de les seves institucions, tal com en canvi sembla ser la finalitat última de l'acord expressada en el primer dels seus punts.

L'altra de les diferències rellevants que podem destacar té a veure amb l'àmbit personal de l'extensió de l'acord, és a dir, el de les persones que finalment podran acollir-se a les seves disposicions per tal de fer valer algun dels drets de naturalesa subjectiva que s'hi preveuen. En aquest punt, la clàusula primera de l'Acord indica que *«los ciudadanos españoles, o cualquier otra persona física o jurídica que resida o tenga su sede en España, tendrán...la facultad de dirigir sus comunicaciones escritas a la Comisión Europea en cualquiera de las lenguas que conforme al orden constitucional español, son oficiales dentro del territorio español.»*

D'acord amb aquesta redacció, per tant, la possibilitat de dirigir escrits a la Comissió Europea no es limita a la condició de tenir la nacionalitat espanyola sinó que comprèn també la d'aquelles persones, físiques o jurídi-

29. Acord administratiu entre la Comissió Europea i el Regne d'Espanya (DOUE núm. C 73, de 25.3.2006).

ques, que tot i no disposar-ne, tenen, en canvi, la seva residència o seu en el territori espanyol.

Aquesta fórmula, per tant, difereix força de la que es preveu en els acords anteriors que hem comentat, segons els quals únicament gaudeixen d'aquest dret les persones físiques que tenen la nacionalitat espanyola.

La segona de les diferències importants d'aquest acord respecte dels anteriors és que preveu expressament la possibilitat que la Comissió Europea pugui respondre en alguna de les llengües a les quals l'acord s'aplica. Així, el punt 1.1. de l'acord assenyala que *«si los servicios competentes de la Comisión decidieran responder en la lengua del documento original, podrán hacerlo y enviar directamente su respuesta al interesado.»*

En aquest mateix sentit, tot i que també s'estableix que els serveis de la Comissió Europea retornaran al remetent les comunicacions que rebí en llengües oficials espanyoles distintes del castellà si no van acompanyades d'una traducció en aquesta llengua, l'acord preveu que la Comissió pugui no fer-ho en el cas que aquests serveis tinguin la capacitat i la voluntat de traduir-les pels seus propis mitjans (punt 1.2).

Tot i aquests excepcions que acabo d'indicar, cal insistir que el procediment general de comunicació establert entre els particulars que vulguin acollir-se a l'acord i la Comissió Europea continua essent indirecte ja que s'ha de produir a través dels organismes designats pel Govern espanyol amb aquesta finalitat.

Finalment, una tercera diferència respecte dels acords anteriors és que no preveu de forma expressa la seva revisió o renúncia.

Quant a les disposicions relatives a la seva aplicació, adopta, en canvi, el mateix criteri que el dels acords anteriors, és a dir, fer-la dependre del moment en què el Govern espanyol comuniqui a la Secretaria General de la Comissió els organismes designats pel Govern espanyol per fer les traduccions de les comunicacions escrites que els ciutadans li hagin dirigit en llengües espanyoles oficials distintes del castellà.

*L'Acord amb el Comitè Econòmic i Social*³⁰

El text d'aquest acord, pràcticament redactat en els mateixos termes que l'acord signat amb la Comissió Europea que acabem de comentar, consta d'una introducció o exposició de motius, tres clàusules dispositives

30. Signat el 7 de juny de 2005, sense que fins al moment hagi estat publicat en el DOUE.

i una disposició final. La seva exposició de motius reproduceix les mateixes consideracions que es troben de la resta d'acords que hem analitzat fins ara i que parteixen de les que figuraven en les Conclusions del Consell de 13 de juny. En aquesta ocasió, se subratllen les relatives al reconeixement de l'existència d'altres llengües dintre de la Unió distintes de les llengües oficials relacionades en el Reglament 1/1958, i també a la importància que s'atorga al fet que els ciutadans de la Unió puguin relacionar-se amb les seves institucions en la seva llengua materna.

Quant a la primera de les clàusules dispositives de l'acord, s'hi estableix l'àmbit personal i material d'aplicació de l'acord, limitat en aquesta ocasió únicament al dret dels ciutadans a dirigir comunicacions escrites al Comitè en les llengües addicionals que preveu l'acord, i els procediments administratius per fer-lo efectiu. Com hem avançat, el seu contingut no presenta diferències amb el sistema que es preveu en el cas de l'acord amb la Comissió Europea. Així, les persones titulars del dret a dirigir comunicacions escrites al Comitè Econòmic i Social (CES) són les persones de nacionalitat espanyola o qualsevol persona física o jurídica resident o amb seu a Espanya. Per fer efectiu aquest dret s'estableixen els mateixos procediments esmentats en el cas dels anteriors acords; és a dir, amb caràcter general, la transmissió de la comunicació escrita del ciutadà en alguna de les llengües addicionals previstes —català, gallec i euskera— s'ha de fer a l'organisme intermediari designat per l'Estat espanyol per tal que aquest s'encarregui de transmetre l'escrit al CES, juntament amb la traducció certificada al castellà de l'esmentat escrit. La resposta del CES serà feta en castellà i transmesa a aquest mateix organisme intermediari perquè aquest, al seu torn, l'envii al ciutadà amb la seva traducció certificada en la llengua original. Igualment com en el cas de l'acord amb la Comissió Europea, l'acord amb el CES preveu, amb caràcter excepcional, tant la possibilitat que una comunicació en una llengua addicional que li arribi directament pugui ser traduïda pel mateix organisme si disposa dels mitjans i de la voluntat per fer-ho, com la possibilitat que els serveis administratius del CES puguin respondre en la llengua del document original i enviar directament la resposta a l'interessat.

Com en els acords que anteriorment hem comentat, finalment, també en el cas que la relació entre les comunicacions entre els ciutadans i el CES es trobin inscrites en procediments formals, es dona prevalença a les traduccions o als textos redactats en la llengua oficial de les institucions —en aquest cas el castellà— amb relació al còmput dels terminis que eventualment aquells procediments puguin comportar.

Pel que fa a la clàusula segona, conté l'obligació assumida pel Govern espanyol de satisfer les despeses directes o indirectes que l'aplicació de l'a-

cord pugui comportar, i la clàusula tercera determina que l'entrada en vigor de l'acord es produirà un cop l'organisme espanyol hagi notificat al CES l'organisme intermediari designat per responsabilitzar-se de les traduccions.

Finalment, l'acord, en la seva disposició final, preveu que pugui ser revisat de comú acord per ambdues parts i també que pugui ser denunciat per qualsevol de les parts mitjançant una carta certificada amb un preavís de 3 mesos.

En relació amb l'acord amb el CES, però, l'element més interessant de destacar no es troba tant en allò que contenen les seves disposicions sinó en allò que s'hi omet. Així, no deixa de sorprendre el fet que l'acord no hagi previst el dret d'utilitzar les llengües addicionals en les intervencions orals dels membres del CES en les sessions plenàries de l'organisme, tal com en canvi sí que es preveu en el cas del Comitè de les Regions.

Es tracta d'una omisió de difícil justificació no només des d'un punt de vista jurídic, amb relació al qual, per la nostra part, no acabem de trobar cap explicació mínimament plausible, sinó també des del punt de vista polític, ateses, en aquest cas, la funció i les tasques que el CES te assignades dintre del sistema institucional de la Unió Europea. Cal recordar, en aquest sentit, que es tracta d'un organisme la voluntat i la funció del qual dintre d'aquest sistema és precisament assegurar la representació dels interessos de les agrupacions empresarials, professionals i en general de la societat civil organitzada a escala europea. És per aquest motiu, per tant, que amb tanta o més raó que en el cas dels membres del Comitè de les Regions, les intervencions dels representants espanyols en el CES que es trobessin en les condicions de voler expressar-se en alguna de les llengües que preveu l'acord respondrien a la lògica i a la voluntat clara de les Conclusions del Consell de 13 de juny i als pressupòsits del mateix acord. No cal dir que, des del nostre punt de vista, solucionar aquesta omisió hauria de constituir la primera prioritat en el cas d'una eventual revisió d'aquest acord.

*L'acord amb el Parlament Europeu*³¹

La majoria de les opinions coincideixen a afirmar que entre el conjunt d'institucions i organismes comunitaris als quals presumiblement es dirigien les Conclusions del Consell de 13 de juny invitant-los a signar acords

31. Intercanvi de cartes de 20 de juliol de 2006 entre el president del Parlament Europeu i el secretari d'Estat per a la Unió Europea del Ministeri d'Afers Estrangers i de Cooperació. (No ens consta la seva publicació en el *Diari Oficial de la Unió Europea*.)

administratius que permetessin la utilització de llengües addicionals a les llengües oficials, l'acord del Parlament segurament havia de ser un dels més significatius, atès el caràcter representatiu del conjunt dels ciutadans europeus que aquesta institució té encomanada en virtut dels tractats constitutius de la Unió Europea.

Tot i això, cal dir d'entrada que finalment l'acord amb aquesta institució ha estat fruit d'una negociació política difícil, complexa i força llarga, el resultat de la qual, que analitzem a continuació,³² presenta diferències importants amb relació a la resta d'acords que hem examinat fins ara.

Així, el primer que cal assenyalar és que, des d'un punt de vista formal, l'acord amb el Parlament Europeu s'allunya de l'instrument jurídic utilitzat en els acords anteriors.³³ En aquest sentit, ens trobem no ja davant d'un acord pròpiament dit, signat de manera conjunta pels representants autoritzats respectius del Govern espanyol i de la institució comunitària corresponent, sinó d'un instrument de naturalesa originalment diplomàtica denominat «Intercanvi de Cartes»³⁴ a partir de les quals, d'una banda el president del Parlament Europeu comunica i trasllada al secretari d'Estat per a la Unió Europea del Govern espanyol l'acord al qual ha arribat la Mesa del Parlament favorable a la utilització de les llengües addicionals en el si d'aquesta institució, i d'altra banda, el secretari d'Estat per a la Unió Europea del Govern espanyol, en la seva carta de resposta, es dona per asabentat del dit acord i expressa el seu agraïment pel fet que s'hagi pogut obtenir.

32. Per la nostra part valgui només indicar com a exemple de la complexitat de la negociació a la qual ens referim que l'acord finalment favorable adoptat per la Mesa se succeïx a un acord previ, però de signe contrari, que es va produir el dia 26 d'abril de 2006. En aquella data la Mesa del Parlament va rebutjar la proposta d'acord que li havia presentat el Govern espanyol, proposta, d'altra banda, que no contenia cap diferència significativa respecte dels acords administratius ja signats per les altres institucions i organismes que hem citat. La iniciativa de remoure aquest primer acord negatiu de la Mesa va correspondre posteriorment a la Conferència de presidents dels grups polítics parlamentaris.

33. Tot i això, cal recordar que la petició original del Govern espanyol dirigida al president del Parlament Europeu, incorporava una proposta d'acord segons el model adoptat per a les altres institucions i organismes. Aquesta proposta contenia tant la qüestió relativa a les comunicacions escrites dels ciutadans com la intervenció oral dels membres del Parlament Europeu en les sessions plenàries de la institució. Cal indicar que aquest segon punt no serà recollit en l'acord adoptat finalment per la Mesa del Parlament.

34. L'instrument jurídic denominat «intercanvi de notes o de cartes» és habitual per a la conclusió d'acords de naturalesa diplomàtica subjectes al dret internacional convencional; però és en canvi molt poc freqüent en l'àmbit del dret comunitari, llevat de les matèries relacionades amb la política comercial exterior de la Comunitat Europea.

D'aquesta manera podem dir, per tant, que en realitat l'acord ve donat per aquesta doble i simultània correspondència entre ambdues autoritats,³⁵ juntament amb la decisió adoptada per la Mesa del Parlament Europeu³⁶ en la qual es preveuen els termes pròpiament dits de l'acord pres pel Parlament.

Amb relació ja al contingut pròpiament dit dels termes en els quals la Mesa del Parlament accepta la utilització de les llengües addicionals, cal assenyalar, en primer lloc, que l'acord de la Mesa es refereix o es limita únicament a acceptar la possibilitat que els ciutadans que ho vulguin puguin adreçar comunicacions escrites en aquelles llengües al Parlament Europeu. Assenyala també que el Parlament Europeu atindrà aquesta correspondència utilitzant els seus propis mitjans interns de traducció o bé, en el cas que això no li fos possible, acudint a agències externes de traducció que es determinin, els costos de les quals aniran a càrrec del Govern espanyol. A més d'això, la Mesa pren nota de la intenció del Govern espanyol de fer-se càrrec de la traducció i publicació, en les llengües esmentades, dels actes legislatius adoptats en codecisió, i decideix que el web del Parlament ofereixi més endavant enllaços a aquestes traduccions, amb una indicació clara del caràcter no oficial del seu estatut jurídic, corroborada amb una exempció de responsabilitat del mateix Parlament respecte del seu contingut. Finalment l'acord de la Mesa també preveu revisar el funcionament d'aquestes disposicions en el termini d'un any.

Els termes concisos, però alhora molt generals, amb els quals s'expressa l'acord de la Mesa que acabem de descriure obren, lògicament, molts interrogants respecte d'alguns dels punts que, per exemple amb relació a la resta d'acords signats pel Govern espanyol havien quedat precisats de manera molt més clara. Així, per exemple, l'àmbit d'aplicació personal de l'acord queda excessivament indefinit, sense que quedi clar, per tant, si la persona titular del dret a usar les llengües addicionals serà únicament aquella que tingui la nacionalitat espanyola o bé qualsevol persona, ja siguin física o jurídica que resideixi a Espanya. Tampoc no es precisa de manera clara el funcionament dels mecanismes i procediments de traducció de les comunicacions, especialment en allò que puguin afectar procediments subjectes a terminis. Igualment no s'hi recull la possibilitat d'una comunicació directa dels serveis administratius del Parlament amb el ciutadà en la llengua original de l'escrit, tema aquest que, a més, hauria

35. Cal fer notar que totes dues cartes són, per tant, de la mateixa data: 20 de juliol de 2006.

36. La decisió de la Mesa del Parlament Europeu és de 3 de juliol de 2006.

donat cobertura jurídica a una pràctica no del tot infreqüent avui en virtut de la qual els mateixos funcionaris del Parlament Europeu responen en ocasions les comunicacions que se'ls dirigeixen en alguna d'aquestes llengües.

De tota manera, i al marge d'aquestes qüestions, l'aspecte segurament més rellevant de la decisió adoptada per la Mesa del Parlament és la no-consideració de la possibilitat que els membres del Parlament Europeu puguin utilitzar les llengües addicionals en les sessions plenàries. De fet, aquest aspecte no apareix citat en l'acord de la Mesa ni solament per indicar la possibilitat que aquesta qüestió pugui ser reconsiderada o oberta en una propera ocasió.

Per la nostra part, podem suposar que es tracta en qualsevol cas d'una omissió de naturalesa estrictament política, presumiblement vinculada al fet que encara a hores d'ara hi ha dificultats importants perquè els membres del Parlament Europeu provinents d'alguns dels estats membres recentment incorporats a la Unió Europea puguin expressar-se en les llengües oficials respectives dels seus estats membres.

Tot i això, també en aquest cas, igualment com passava amb relació a l'acord amb el Comitè Econòmic i Social, una futura revisió de l'acord amb el Parlament Europeu hauria de preveure necessàriament aquesta qüestió, com una garantia més en la defensa dels interessos d'una part significativa dels ciutadans europeus, en aquest cas d'aquells els representants dels quals disposen d'una llengua pròpia i constitucionalment reconeguda.³⁷ Novament també en aquest cas, l'ampliació de l'acord a aquest àmbit s'adequaria plenament a l'esperit i a la lògica que es troben en la base de l'acord.

6. VALORACIÓ I CONCLUSIONS

És clar que la valoració de les Conclusions del Consell, de 13 de juny de 2005, i dels acords administratius signats pel Govern espanyol que hem analitzat en aquest article pot fer-se des d'òptiques i perspectives molt di-

37. Cal recordar que aquest és també un dels arguments que sostenen els parlamentaris provinents dels estats amb llengües oficials que es troben amb dificultats tècniques per poder utilitzar les seves llengües respectives. Per la meua part, considero que l'argument també és vàlid per al cas dels diputats europeus que pretenen utilitzar alguna de les llengües addicionals, ja que tots els ciutadans de la Unió Europea, tenen els mateixos drets a ser «defensats» o «representats» amb les mateixes garanties.

ferents, i no se'ns escapa que, entre aquestes, la que pren com a referència la seva dimensió política és segurament una de les més rellevants.

Des d'aquest punt de vista crec, en primer lloc, que no pot deixar de destacar-se que les Conclusions adoptades pel Consell suposen el reconeixement polític, però també jurídic, més rellevant que fins ara ha adoptat la Unió Europea amb relació a les llengües que no hi tenen la consideració de llengües oficials. En aquest sentit, probablement, les Conclusions obren la possibilitat d'una consideració més favorable a aquestes llengües, no només dintre del sistema lingüístic institucional de la Unió, sinó també amb relació a l'elaboració d'una incipient política lingüística que en els darrers anys la Unió Europea ha començat a desenvolupar.³⁸

Amb relació a aquest últim aspecte, en la meua opinió, segurament l'adopció per part de les institucions comunitàries d'una política de comunicació de caràcter multilingüe que acabi incorporant també les llengües addicionals que vagin sorgint dels distints acords que els estats membres signin a l'empara de les Conclusions del Consell hauria de constituir el complement més adequat —i en la meua opinió, imprescindible— del contingut dels acords.

El motiu d'això és que cal tenir en compte que el contingut dels acords es limita, en allò que afecta les comunicacions escrites dels ciutadans, a establir que la correspondència escrita iniciada per la seva pròpia iniciativa amb les institucions comunitàries pugui fer-se, i encara de manera indirecta, en les llengües addicionals, sense que això signifiqui, en cap cas, que les institucions de la Unió adquireixen cap obligació de mantenir les seves plataformes i sistemes d'informació i comunicació en aquestes llengües, la qual cosa no deixa de ser en bona part contradictori amb relació als termes que s'expressen en les respectives exposicions de motius de les Conclusions i dels acords que fins ara s'han signat.

Continuant en aquesta mateixa dimensió política dels acords crec també que l'adopció dels distints acords que es vagin signant contribuirà a fer

38. En serien indicacions d'aquesta incipient política lingüística de la UE, per exemple, la creació d'una cartera específica sobre multilingüisme atribuïda al comissari encarregat de les polítiques d'educació, joventut i cultura en la nova Comissió Europea que va iniciar el seu mandat l'1 de novembre de 2004, presidida per José Manuel Barroso; l'adopció d'una Comunicació de la Comissió Europea titulada «un marc estratègic per al multilingüisme» en la qual es dibuixen les primeres línies del que podria ser una política comunitària en aquest àmbit o, finalment, la recent creació d'un grup d'alt nivell encarregat d'assessorar la Comissió Europea en aquesta matèria, el representant espanyol de la qual és el Sr. Josep Palomero, membre de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. La decisió de la Comissió Europea per la qual es crea aquest grup d'alt nivell apareix publicada al *Diari Oficial de la Unió Europea* núm. L 263, de 23.09.2006, pàg. 12.

més visible la diversitat lingüística interna dels estats membres de la Unió. Aquesta major visibilitat però, hauria d'anar acompanyada, no només d'una adaptació de la política de comunicació de les institucions europees que incorpori les llengües addicionals que figurin en els acords, tal com he comentat en l'anterior apartat, sinó també d'una millora en el tractament i la consideració actual que tenen aquestes llengües per part de les institucions comunitàries pel que fa, especialment, a les competències que desenvolupa en matèria d'educació i formació.

Finalment, i a la vista del procés de negociació i dels resultats finals dels acords que hem analitzat, crec que és pertinent no deixar de preguntar-se fins a quin punt el contingut dels acords subscrits respon o no d'una manera satisfactòria al moviment social i polític que donà origen a la reclamació d'un major reconeixement de la llengua catalana en el si de la Unió Europea. Les diferents respostes que puguin donar-se a aquesta pregunta són les que marcaran a mitjà termini la continuïtat o no de la reivindicació d'un major reconeixement institucional del català en les institucions comunitàries.

Dit això, però, i des d'una perspectiva estrictament jurídica, que és la que correspon pròpiament a la naturalesa d'aquest treball, resumiria i valoraria les Conclusions i els acords que he analitzat en els termes següents.

En primer lloc, cal deixar constància que les Conclusions del Consell de 13 de juny de 2005 i, en el cas d'Espanya, els acords administratius que les han desplegat, no suposen cap modificació del règim jurídic d'oficialitat lingüística actualment establert en pel Reglament 1/1958.

Tanmateix, la possibilitat, establerta en termes generals per les esmentades Conclusions, i precisada pels distints acords que els estats membres acabin subscriuint amb les distintes institucions i organismes comunitaris, que llengües no oficials de les institucions de la Unió, però que disposen d'un estatut d'oficialitat reconegut per un estat membre, en tot o en part del seu territori, hi puguin ser usades de manera oficial, encara que de manera molt limitada, suposa una innovació significativa del sistema lingüístic institucional de la Unió. Així, s'introdueix dintre d'aquest sistema una nova categoria jurídica de llengües, que fins aquest moment no hi eren reconegudes, l'estatut jurídic de les quals vindrà establert i delimitat, tal com acabem d'assenyalar, per les Conclusions citades i pels acords que cada estat membre signin amb les institucions i els organismes comunitaris que ho vulguin.

El contingut jurídic de l'estatut lingüístic de què disposaran les llengües que finalment acabin formant part d'aquesta nova categoria és molt limitat si el comparem amb l'estatut de què disposen les llengües oficials i de treball de les institucions de la Unió. Tot i això cal destacar que, amb relació als ciutadans, aquests veuen ampliat el dret d'opció lingüística de què ja

disposen amb relació a l'ús de les llengües oficials i de treball de les institucions de la Unió previst en els articles 2 i 3 del Reglament 1/1958, a determinades llengües addicionals, sempre, naturalment, dintre dels termes i els límits que els mateixos acords estableixen.

Els acords administratius sobre l'ús oficial de les llengües espanyoles distintes del castellà signats pel Govern espanyol l'any 2005 amb el Consell de Ministres, el Comitè de Regions i la Comissió Europea, el Comitè Econòmic i Social i el Parlament Europeu suposen fins avui el major reconeixement institucional amb conseqüències de caràcter jurídic que fins ara han pogut obtenir la llengua catalana i les altres llengües pròpies de les comunitats autònomes espanyoles en el si de les institucions de la Unió. En aquests acords es concreten ara per ara les possibilitats d'utilització oficial d'aquestes llengües en el si de les esmentades institucions.

Cal insistir, però, que aquest reconeixement no equival a l'adquisició d'un estatut d'oficialitat equivalent al que tenen les llengües previstes en el Reglament 1/1958, les quals continuen essent les úniques llengües oficials i de treball de les institucions de la Unió.

Des del punt de vista de la seva naturalesa jurídica, aquests acords poden incorporar-se sense dificultat a la categoria d'actes comunitaris *sui generis* ja que no responen a cap tipologia d'acte jurídic comunitari clarament definida pels tractats constitutius de les Comunitats Europees. Tot i això, en manifestar una voluntat d'obligar-se per part de les parts que els signen creen drets i obligacions de naturalesa jurídica en favor dels particulars, susceptibles de ser al·legats davant de les jurisdiccions corresponents.

Quant al seu àmbit personal d'aplicació, i sense una aparent justificació jurídica, els distints acords presenten diferències importants respecte als particulars que podran acollir-se a les seves disposicions. Així, els acords amb el Consell i el Comitè de Regions apareixen limitats a les persones físiques i que disposen de la nacionalitat espanyola, els acords amb la Comissió Europea i amb el Comitè Econòmic i Social s'amplien al conjunt de les persones ja siguin físiques o jurídiques que hi tinguin la seva residència o seu i l'acord de la Mesa del Parlament Europeu s'expressa amb una notòria ambigüïtat en aquest aspecte.

En aquest mateix àmbit d'aplicació personal dels acords, sembla clar que, malgrat que tot i no afirmar-se de manera expressa en un sentit o en un altre, cauen fora del seu àmbit d'aplicació la comunicació interadministrativa entre els nivells de l'Administració regional i local amb llengua pròpia i les institucions comunitàries.

Pel que fa al seu àmbit d'aplicació material, és a dir, a la determinació dels àmbits en els quals serà possible un ús oficial de les llengües a les

quals s'apliquin aquests acords administratius, es concreta en: 1) la possibilitat del seu ús oral en ocasió de les sessions formals del Consell de Ministres i en les sessions plenàries del Comitè de Regions; 2) el seu ús en les comunicacions escrites entre els ciutadans espanyols, amb les diferències que ja hem indicat en els punts anteriors, amb el Consell de Ministres, el Comitè de Regions, la Comissió Europea, el Comitè Econòmic i Social i el Parlament Europeu. En tots els casos, però, el procediment general previst per fer efectiva aquesta possibilitat preveu que aquestes comunicacions han d'anar acompanyades d'una traducció al castellà de l'escrit en qüestió, elaborada i tramesa per un organisme intermediari designat per l'Estat espanyol; tot i això, cal dir que els acords amb la Comissió Europea i amb el Comitè Econòmic i Social preveuen excepcionalment la possibilitat d'una comunicació directa en la llengua addicional, i 3) la publicació oficial de traduccions en aquestes llengües addicionals dels actes comunitaris adoptats en codecisió, traduccions, però, que no tindran valor jurídic.

Amb relació a l'àmbit d'aplicació material dels acords, cal destacar la mancança que suposa el fet que els acords del Parlament Europeu i del Comitè Econòmic i Social no prevegin la possibilitat de les intervencions orals en les llengües addicionals per part dels seus membres. Es tracta, en la meua opinió, d'una clara paradoxa, atès que dintre del sistema institucional de la Unió Europea ambdós ens tenen atribuïdes respectivament les funcions de caràcter representatiu dels ciutadans i de les organitzacions europees de la societat civil.

També amb relació a l'àmbit material dels acords cal lamentar finalment que en ocasió de la seva signatura no s'hagi aprofitat l'ocasió per establir compromisos rellevants per part de les institucions i organismes comunitaris per tal d'incorporar les llengües addicionals a la seva pròpia política de comunicació, la qual cosa posa en entredit l'esperit amb els quals han estat elaborats i dificulta de manera extraordinària la seva visibilitat per part dels ciutadans.

Finalment, i en ocasió d'una futura revisió dels acords, crec que es podrien abordar de manera prioritària els aspectes següents:

- 1) Harmonitzar el contingut del seu àmbit personal d'aplicació, prenent com a model el que recullen els acords de la Comissió Europea i del Comitè Econòmic i Social, que comprenen el conjunt de persones físiques i jurídiques residents o amb seu a Espanya, independentment de quina sigui la seva nacionalitat.

- 2) Fer extensiva als acords amb el Parlament Europeu i amb el Comitè de Regions la possibilitat que estableixen els acords amb la Comissió Europea i amb el Comitè Econòmic i Social, perquè les institucions puguin respondre directament al ciutadà en les llengües addicionals.³⁹
- 3) Incorporar a l'acord amb el Parlament Europeu i amb el Comitè Econòmic i Social la possibilitat que les intervencions orals dels seus membres en les seves sessions plenàries puguin fer-se en les llengües addicionals, tal com preveuen els acords amb el Consell de Ministres i amb el Comitè de Regions.
- 4) Garantir la publicitat en el *Diari Oficial de la Unió Europea* de tots els acords administratius d'aquesta naturalesa que es vagin signant, per tal de contribuir a una major transparència i coneixement del seu contingut i les seves implicacions per part dels ciutadans comunitaris.
- 5) Establir els mecanismes adequats perquè les traduccions dels actes adoptats en codecisió, tot i que no tinguin valor jurídic, siguin publicats per l'Oficina de Publicacions de la Unió Europea en el seu lloc web d'Internet *Eur-lex*, a fi de garantir realment el seu accés per part dels ciutadans comunitaris.
- 6) Preveure obligacions o compromisos específics per parts de les institucions i organismes comunitaris per tal que incorporin les llengües addicionals a les seves respectives polítiques de comunicació.

Brussel·les, 30 de setembre de 2006

39. Cal recordar en aquest punt, però, que, en qualsevol cas, aquesta possibilitat haurà de mantenir-se com a discrecional per part de les institucions comunitàries mentre no sigui modificat l'article 21 del TCE, que enumera de manera expressa, i amb caràcter de *numerus clausus*, les llengües en les quals els ciutadans de la Unió Europea tenen dret a dirigir-se a les institucions comunitàries i rebre una resposta en aquesta mateixa llengua. Aquestes llengües, com sabem, es corresponen amb les llengües en les quals els tractats estan redactats i tenen valor autèntic i figuren en l'article 314 del mateix TCE.

THE ADMINISTRATIVE ARRANGEMENTS
CONCLUDED BY THE SPANISH
GOVERNMENT ON THE OFFICIAL USE
OF SPANISH LANGUAGES OTHER THAN
CASTILIAN WITHIN EU INSTITUTIONS
AND BODIES

Narcís MIR I SALA

The aim of the article is to analyse, from a Community law perspective, the scope and main trends of the administrative arrangements concluded by the Spanish government and the main EU institutions and bodies with regard to Spanish languages, other than Castilian, whose status is recognised by the Spanish constitution, which approve their official use within European institutions and bodies whilst respecting different limits and specific conditions.

Firstly, in view of this aim, the article examines the bargaining procedure concerning the arrangements between the Spanish and Community authorities, and underlines the significant decrease that has suffered the initial Spanish request.

Secondly, the text focuses on the legal position these arrangements will have in relation to sources of Community law, as well as analysing the personal and material scope of the arrangements, i.e. in terms of the people targeted and affected, and the three areas where the arrangements will be implemented: written communications to the European institutions and bodies, speeches made in meetings of the Council of Ministers and the Committee of the Regions, and publicity relat-

LOS ACUERDOS ADMINISTRATIVOS
FIRMADOS POR EL GOBIERNO ESPAÑOL
SOBRE EL USO OFICIAL DE LAS LENGUAS
ESPAÑOLAS DIFERENTES
DEL CASTELLANO EN EL SEÑO
DE LAS INSTITUCIONES Y ORGANISMOS
DE LA UNIÓN EUROPEA

Narcís MIR I SALA

La finalidad de este artículo es analizar, desde la perspectiva del derecho comunitario, el alcance y las principales características de los acuerdos administrativos firmados por el Gobierno español y las principales instituciones y organismos comunitarios en relación con las lenguas españolas distintas del castellano pero que tienen un estatuto de oficialidad reconocido por la Constitución española, que permiten el uso oficial, con ciertos límites y condiciones, de estas lenguas en el seno de estas instituciones y organismos.

Con esta finalidad, en primer lugar, el artículo examina el proceso de negociación de los acuerdos entre las autoridades españolas y comunitarias, subrayando en especial la significativa pérdida del alcance de los acuerdos que este proceso ha comportado.

En segundo lugar, el texto se centra en la posición legal que tendrán los acuerdos dentro del sistema de fuentes del derecho comunitario, analizando tanto el ámbito personal como material de aplicación; es decir, tanto las personas a las cuales se dirigen como a los tres ámbitos materiales donde tendrán efectos: las comunicaciones escritas con las instituciones y organismos comunitarios, las intervenciones orales en las

ing to decisions taken through the codecision procedure.

The most extensive part of the article deals with the particular administrative arrangements concluded to date by the Spanish government and the Council of Ministers, the European Commission, the European Parliament, the Committee of the Regions and the Economic and Social European Committee. This part of the article describes the main features of each administrative arrangement and draws a comparison between them. In addition, some legal differences which arise in relation to these will be examined, both in terms of scope and how they are to be applied.

Finally, the article provides a general assessment regarding these arrangements, presents some critical remarks about them and outlines some proposals as to future revision as established in their final provisions.

reuniones del Consejo de Ministros y del Comité de Regiones, y la publicidad de los actos normativos adoptados en virtud del procedimiento de codecisión.

La parte más extensa del artículo se dedica a examinar con detalle cada uno de los acuerdos administrativos firmados hasta ahora por el Gobierno español y el Consejo de Ministros, la Comisión Europea, el Parlamento Europeo, el Comité de Regiones y el Comité Económico y Social. Este capítulo del artículo describe las principales características de cada acuerdo y los compara. De esta comparación surgen diversas diferencias de carácter jurídico, tanto con respecto a su alcance como a su aplicación, que son también examinadas en esta parte del trabajo.

Finalmente, el artículo realiza una valoración general de los acuerdos, y presenta algunas consideraciones críticas, además de sugerir algunas propuestas de cara a su revisión futura tal como, por otra parte, ya prevén sus disposiciones finales.